

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Nemčija zasede eno petino ČSR

Madžari zahtavajo zase 16.000 kvadratnih kilometrov in stegajo roke po Rusinih Nova slovaška vlada je prisegla generalu Syrovemu

Ljubljana, 7. oktobra.

Po monakovskem sporazumu sta morala Chamberlain in Daladier kot predsednika vlad, ki slone na zaupanju demokratično izvoljenega parlamenta, stopiti čimprej pred zbornico in dobiti naknadno pristavek za monakovski dogovor. Po velikanskih manifestacijah, ki sta jih bila od strani ljudskih množic ob svojem povratku oba deležna, se je že moglo z gotovostjo sklepati, da ju tudi poslanci ne bodo pokarali zaradi njunega ravnanja. In res, eden in drugi je dobil izglasovano zaupnico s tako veliko večino, kakor je zlasti v Franciji prav redek pojav. To naj bi bilo svetu dokaz, da Anglija in Francija v resnici želita miru in da odbravata vsako mirovno prizadevanje.

Vendar zasedanje parlamentov ni poteklo brez resnih in poučnih debat. Govorniki so tako v Londonu kakor v Parizu pokazali izredno veliko razumevanja in obzirnosti do obeh predsednikov, dobro se zavedajo, da je njun položaj za zeleno mizo štirih v Monakovem bil pač takšen, kakršno je stanje dežele, katero je vsak zastopal. Nobeden od opozicijskih govornikov, pa tudi iz najhujše opozicije ni pripisoval osebnih krivde Chamberlainu ali Daladiere. Zavedali so se, da bi na odgovornem položaju pred narodom in zgodovino najbrž vsak tako postopal, kakor sta postopala ta dva politika. Toda, če so se vsi strinjali v tem, da je pač bilo treba podpisati ali pa se odločiti za vojno, so tudi vsi skoraj soglasno izražali, da imajo občutek ponižanja in sramote, ki sta ga zahodni velesili v Monakovem doživeli. Za vsemu lepimi frazami in za vpludno ceremonijo tisti skriti vendal — diktat, kateremu se ni bilo mogoče upirati. To se pravi, kljub vsemu se je Nemčiji zopet posrečilo presenetiti nasprotnika, da je moral rad ali nerad ustreči njeni volji. Posrečil pa se je diktat zaradi tega, ker je Nemčija čisto dobro vedela, da ga bosta zapadni sili sprejeli, dobro poznajoč stanje svoje vojaške pripravljenosti. Iz čisto enakih nagibov je tudi l. 1935 Italija kljub ropotanju Anglije mirno lahko šla in si vzela Abesinijo. Italijani so vedeli, da bo ostalo samo pri demonstraciji angleške brodovja in nič več. Ko je Hitler grmel v športni palači, je prav tako vedel, da Nemčija s svojim pohodom na Češko ne riskira vojne. Povedal je, kar so vedeli itak že v Londonu in v Parizu, da je nemška oborožitev prvovrstna in na višku — česar ne bi mogli reči ne Angleži ne Francozi o svoji armadi. Zato je Nemčija popolnoma uspela. Odtod pa tudi misel, ki je končno izvenela iz francoske in angleške parlamentarne debate: še večja, še nujnejša, še mnogostranejša oborožitev. Neposredna posledica »nemškega miru« v Monakovem bo torej še hujša, še bolj divja tekma v oboroževanju, v kateri bosta zapadni velesili skušali Nemčijo dohiteti, da ne bi bili še enkrat presenečeni in prisiljeni podpisati njeno voljo, in v kateri bo Nemčija storila vse, da obdrži prednost v orožju, ki si jo je v zadnjih dveh letih pridobila. Sporazum štirih v jedru torej ni prinesel sporazuma in zaupanja med velesilami, kakor se je prvi hip zdelo.

Pod pritiskom razmer je praška vlada pristala na razdelitev države na samoupravne enote, ki bodo verjetno tri: za Čehe, Slovake in Rusine. S tem bi Slovaki dobili zaželeno avtonomijo, za katero so se 20 let borili in ki jim je bila zagotovljena v pittsburskem dogovoru. Obžalovati je le, da se notranja razmejitev oblasti v bratski češkoslovaški dogaja v takšnih zunanje političnih okoliščinah, ko žive Čehi pod strašnim pritiskom, ki jim narekuje le dvojno izbiro: ali vse izgubiti, ali pa do skrajnosti popustiti. Ko torej žive v stanju, v katerem o svobodni volji ne more biti govora — in ko Slovaki baš v tem trenutku z vso silo pritiskajo za avtonomijo v upanju, da bodo oni sami mogli izbarantati boljše meje z Madžari, kakor pa bi jih v njih imenu mogla dobiti Praga. Ne moremo presoditi, ali je ta račun v tem trenutku res tudi pravičen.

V Pragi vlada veliko razburjenje in potrtost zaradi sklepa berlinske komisije, ki je k Nemčiji dodelila obsežne pokrajine, v katerih je češko prebivalstvo v veliki večini. Berlinska komisija je storila ta na osnovi štetja iz leta 1910, ko je germanizacija v bivši Avstriji bila na višku in so prebivalstvo šteli po »občevelnem« jeziku. Po tej statistiki je vsak, ki je znal ali razumel nemško, bil vpisan med Nemce, pa čeprav je bil njegov materinski jezik čisto drug. Popis je nvedel nemško uradništvo, ki je imelo interes in tudi gotovo navodila, da statistika izkaže čim manj nemškega prebivalstva.

Madžari, ki jih podpirata Italija in Nemčija, se prizadevajo, da bi ob delitvi češkoslovaške dobili skupne meje s Poljsko, to se pravi: hoteli bi, da si Madžarska in Poljska

Dogodki se na češkoslovaškem tako v zunanje političnem kakor v notranje političnem pogledu z veliko bržino razvijajo. Danes, osem dni po monakovskem sporazumu, ki je zamajal češkoslovaško državo do temeljev in sprožil razkrojavanje njenega državnega ozemlja, se ni mogoče reči, kakšne bodo nove meje češko-slovaške države in kakšna bo njena notranja ureditev v bodočnosti.

Včeraj so padle nove zunanje politične odločitve. Mednarodna komisija, ki sedi v Berlinu in ki ji pripada dolžnost, da začrta mejo, kako daleč smejo prodreti nemške čete, je objavila svoj sklep, na podlagi katerega bodo nemške čete do 10. oktobra, torej do ponedeljka opolnoči, zasedle skoraj eno petino bivše češko-slovaške države. Nova mejna črta, ki pa še ni dokončana, ker bodo po nekaterih krajih še ljudska glasovanja, teče sedaj tako, da pride okroglo en milijon Čehov pod Nemčijo. Vključeni so nekateri popolnoma češki kraji. Mesta Plzeň, Budjevice in Brno pridejo čisto blizu nemške meje. Moravska Ostrava je čudežno ostala v češkem ozemlju. Usoda Olomouca ni odločena. Češkoslovaška vlada se je morala tej novi zahtevi ukloniti, toda izrazila je pa svoj protest proti takšni razmejitvi.

Med Madžarsko in Poljsko so v teku pogajanja, da se od češkoslovaške države odcipi tudi Podkarpatska Rusija, in sicer tako, da bi to deželo enostavno prevzela Madžarska. Poljska in Madžarska bi s tem dobili skupne meje. Poljska zagovarja takšno rešitev z ozirom na to, da se sovjetska Rusija čim bolj oddalji od nove češko-slovaške države. Hkrati pa se Madžari potegujejo za odstop madžarskega ozemlja na južnem Slovaškem. Dobili bi radi ozemlje tako veliko kakor Slovenija s prebivalstvom, ki dosega skoraj en milijon 200.000, med katerimi je 400.000 Slovakov. Obmejna mesta ob Donavi, kot na primer Komornu, so Čehi že izpraznili.

Poljske čete zasedajo tješinsko ozemlje, s katerimi bo dokončno prišlo pod poljsko oblast okroglo 350.000 prebivalcev. Poljska zahteva še popravo meje v Visokih Tatrah.

Notranje politično se razmere zelo hitro razvijajo. Nova češkoslovaška vlada je najprej izpovedala voljo, da zatre komunizem in da politiko svoje države preusmeri v propolnoma drugi pravec. Slovaki so imeli v Zilini dva dni trajajoče posvete, ki so bili zaključeni s sprejetjem samoupravnega programa, na katerega je praška vlada takoj pristala. Slovaki so nato v Bratislavi sestavili prvo samoupravno slovaško vlado, ki ji načeluje Hlinkov naslednik dr. Tiso. Praška vlada je tudi to rešitev takoj sprejela in imenovala dr. Tiso za ministra osrednje vlade v Pragi z nalogo, da vodi vso slovaško upravo. Slovaška samoupravna dežela bo poleg svoje sodje, narodno zdravje, promet, gospodarstvo, javna dela, trgovina, obrt, industrija, kmetijstvo, narodna prosveta, soc. politika in finance) dobila tudi svoj zakonodajni parlament. Skupno s češko deželo bo imela samo zunanjo politiko in narodno obrambo. Ker se tudi med Rusini pojavljajo podobne težnje, je verjetno, da bo bodoča država Čehov, Slovakov in Rusinov notranje politično urejena v zvezo republik s tremi samoupravnimi deželami. Toda tudi te trditve danes še ni mogoče z vso gotovostjo postaviti in zagovarjati, ker ne vemo, kako bodo zunanji dogodki vplivali na notranje.

Madžarska hoče izsiliti odstop 1 milijona 200.000 čsl. prebivalcev

Budimpešta, 7. okt. TG. V zvezi s zasedbo Komorna po madžarskih prostovoljcih so se na uradnem mestu izjavili, da to ni osamljen dogodek, marveč da je madžarsko prebivalstvo po vseh obmejnih krajih na češkoslovaškem, kjer prebiva v strnjnih naseljih, razobesilo madžarske zastave na javnih zgradbah in da vsak čas pričakuje zasedbo po madžarskih četah. Po nekaterih obmejnih krajih so prebivalci izdali lasten krajevni denar, ker da nikdo češke krone ne sme več sprejeti v plačilo. Glede ozemlja, ki ga Madžarska hoče odvzeti češkoslovaški državi, podatki še niso znani in na uradnih mestih se molčijo o podrobnostih.

Moglo se je zvedeti toliko, da obsega ozemlje, ki ga hoče Madžarska odcipiti od češkoslovaške, skoraj 16.000 kvadratnih kilometrov (kakor Slovenija). Na tem ozemlju je okrog 1.130 večjih naselij, ki se raztezajo od Donave na 700 km dolgi obmejni črti tja do Karpatov. Med večjimi kraji, ki jih Madžarska zahteva od češkoslovaške, se nahaja tudi Bratislava (!). Na tem ozemlju prebiva, kakor navajajo na uradnih mestih, 900.000 Madžarov, 200.000 Slovakov in 20.000 Rusinov, skupno torej en milijon 200.000 prebivalcev (pri uradnem ljudskem štetju leta 1930 se je prijavilo samo 719.000 ljudi, da so madžarske narodnosti).

Danes pogajanja

Budimpešta, 7. okt. AA. (Havas.) V Budimpešti še niso dobili uradnega odgovora iz Prage na zadnje zahteve madžarske vlade. V poučenih madžarskih krogih izjavljajo, da so sklenili začeti jutri pogajanja s ČSR o priključitvi zahtevanega ozemlja k Madžarski, ker jutri popoldne poteče rok, ki je zanj zaprosila praška vlada. Ker se je pa novi češkoslovaški zunanji minister Chvalkovski odpeljal v Berlin in je prišlo do slika med Čehi in Nemci, se je bati nove odločitve teh pogajanj. Madžarska javnost nestrno čaka simboličnega vkorakanja madžarskih čet v madžarske predele ČSR. Znano je pa, da ni madžarska vlada preklela še nobenega izmed novih mobilizacijskih ukrepov, ki jih je izdala zadnje tedne. Po informacijah iz poučenih krogov je te ukrepe celo poostirala.

Pogajanja s Madžari bo vodil slovaški ministriški predsednik dr. Tiso.

razdelita Rusine. Pri tem pa ni mnogo verjetnosti, da bi zahtevnim madžarskim željam bilo ugodeno. Dvomljivo je, da bi se Poljaki za tako rešitev potegovali, ker imajo že itak več milijonsko ukrajinsko manjšino v svojih mejah in so se po nekih poročilih že zadovoljili s Tješinom. Madžari pa imajo že zdaj več stotisoč Slovakov v svoji državi, in če zgodovinske meje ne veljajo za Češko, tudi za Madžarsko ne morejo veljati. Zapadni velesili bi na tako operacijo gotovo ne hoteli pristati, zlasti pa ne Romunija, ki bi izgubila mejo s Češkoslovaško. Toda po žalostnih izkušnjah zadnjih tednov se nadaljnja presenečenja niso izključena.

Ljubljana, 7. oktobra.

Maršala Blücherja in 43 generalov njegove armade je Stalin zaprl

Riga, 7. okt. AA. (Pat) Poročajo, da so maršala Blücherja, poveljnika sovjetske vojske na Daljnem vzhodu, aretirali v Svtelovskem v Sibiriji. Zdi se namreč, da je za njegovega obiska v Ukrajini prišlo do upora med vojaštvom. GPU je obtožila maršala Blücherja samega, da je zanetil upor.

Zadnje dni so aretirali 43 generalov daljnovezhodne armade z vsem generalnim štabom generala Blücherja. Šest političnih komisarjev daljnovezhodne armade so ustrelili. — Proglas maršala Blücherja na daljnovezhodno vojsko — v proglasu obtožuje Stalina, da je izdal svetovno revolucijo na Kitajskem, v Španiji in v ČSR — je zaplenjen.

V Moskvi se širijo glasovi, da je vojni komisar Vorosilov baje na strani Blücherja in da je izjavil Stalinu, da bo odstopil, če pride maršal Blücher pred sodišče.

Preiskava pri Litvinovu

Riga, 7. okt. TG. Iz Moskve poročajo, da je danes zasedlo 40 uradnikov GPU zunanje ministrstvo, kjer je napravilo obsežno preiskavo v uradih zunanjega komisarja Litvinova. Drugi policisti so napravili hišno preiskavo na njegovem stanovanju. Iz obeh prostorov je tajna policija odpeljala obsežen obtežilni material na dveh velikih tovornih avtomobilih.

Dragoljub Jovanović zaprt

Belgrad, 7. oktobra. AA. Preiskovalni sodnik pri državnem sodišču za zaščito države je stavil v preiskovalni zapor advokata in narodnega poslanca iz Belgrada dr. Dragoljuba Jovanovića zaradi prestopka čl. 1. točka 1, in 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, in §§ 302 in 307 kazenskega zakona, ker so dr. Jovanovića zasačili pri delu, ko je sestavljal in pripravljaj za tisk letak, katerega vsebina je ilegalna. Danes je svet državnega sodišča za zaščito države zavrnil dr. Jovanovića pritožbo, ter potrdil, da mora dr. Jovanović biti še dalje v zaporu.

Nova slovaška vlada

5 ministrov, ki so obenem člani praške vlade

Praga, 7. okt. AA. (Havas.) Jožef Tiso, ki je imenovan za ministra za Slovaško, se je davi pripeljal v Prago, da obvesti generala Syroga za stran sestave samoupravne slovaške vlade.

Vladi načeluje Tiso. Ministrstvo šteje štiri ministre. Notranji minister je Durčanský, član slovaške ljudske stranke; prosvetno ministrstvo je prevzel Carnak, takisto član slovaške ljudske stranke; gospodarsko ministrstvo je v rokah Teplanského, člana slovaške agrarne stranke, finančno ministrstvo pa bo vodil inž. Zatkó, član slovaške agrarne stranke. Slovaška nacionalistična stranka, katere zastopniki so podpisali včerajšnji sporazum, v vladi ni zastopana, pač pa jo parlamentarni zastopnik te stranke Vančo stopil v parlamentarno skupino slovaške ljudske stranke.

Vsi člani samoupravne slovaške vlade veljajo za sestavni del osrednje češkoslovaške vlade v Pragi. Samoupravna slovaška vlada bo imela svoj sedež v Zilini na severnem Slovaškem, v Turčanskem Sv. Martinu ali pa v Banjski Bistrici, kjer leži Bratislava, sedanje glavno mesto Slovaške, na nemški meji.

Jožef Tiso, šel prve avtonomne slovaške vlade, šteje 51 let in je bil minister za ljudsko zdravje v Svehlovi vladi leta 1927. Po smrti msgr. Hlinka so Jožefa Tiso izvolili za podpredsednika slovaške ljudske stranke in je tako vršil naloge voditelja stranke. V svoji stranki je pa zmerom veljal za zastopnika zmerne struje. Teplanský in Zatkó sta člana češkoslovaške agrarne stranke; podpredsednik te stranke je dr. Hodža. Durčanský je bil urednik tednika »Nastup«, glasila avtonomistične mladine, Matus Carnak je pa postal minister brez portfelja v prvi vladi generala Syroga.

Praga, 7. oktobra. AA. (ČTK.) Predsednik socialno demokratske stranke poslanec Hampl je danes obiskal generala Syroga in izjavil, da se socialna demokratska stranka brez pridržkov pridružuje včeraj sklenjenemu sporazumu s slovaškimi strankami. General Syrový je sprejel tudi delegacijo slovaških strank, ki so včeraj podpisale omenjeni sporazum.

Bratislava v zastavah

Bratislava, 7. oktobra. AA. (DNB.) Vse mesto je okrašeno z zastavami in zelenjem, da slavno slovaško vlado. Z vseh poslopj vihrajo slovaške zastave, sestavljene iz barvah slovaškega grba: na modrem dnu belo polje, na sredi pa rdeči dvojni križ. Prvi slovaški ministriški

predsednik Tiso se je danes ob 10.30 udeležil seje centralne vlade v Pragi. Tam je tudi prisegel zvestobo republikli. Prva slovaška vlada se pripelje drevi v Bratislavo. Mislijo, da bo že prihodnjih 24 ur dovolila delovanje stranke karpatskih Nemcev.

Skupna meja Poljske in Madžarske

Varšava, 7. okt. AA. (Havas.) Poljska telegrafska agencija prinaša vrsto člankov poljskih listov, ki poudarjajo madžarske težnje na Podkarpatsko Rusijo in zahtevajo, da se naredi skupna meja med Poljsko in Madžarsko. Uradni vladni list »Gazeta Polska« piše, da vprašanje Podkarpatske Rusije neposredno zanima Poljsko. Priključitev Podkarpatske Rusije Madžarski, pravi list, je edina pravilna rešitev. List namreč nato razne zgodovinske in vojaške razloge, s katerimi podkreplja to svojo tezo, zlasti pa poudarja, da je bila Podkarpatska Rusija priključena Češkoslovaški le v varstvo z omejitvijo, da jo potem vrne carski Rusiji.

„Poljska hoče biti velika“

Varšava, 7. okt. AA. (DNB.) Maršal Rydz Smigły je v svojem radijskem govoru predvsem izrekel zahvalo za brzojavne čestitke, ki jih je dobil po zasedbi Tješina, nato je izjavil, da je morala Poljska izbirati med dvema možnostima: Ali naj bo velika ali pa majhna. Poljska se je odločila za veličino in ta izbira ji nalaga dolžnosti za bodočnost.

Novi francoski poslanik v Rimu

Berlin, 7. okt. AA. (Havas.) Esenski list »National Zeitung« piše v zvezi z imenovanjem François Ponceta, dosedanjega francoskega berlinskega poslanika, za francoskega poslanika v Rimu. G. François Poncet je ena izmed najznamenitejših oseb v berlinskem diplomatskem svetu in uživa visoko spoštovanje vodilnih osebnost rajha in narodno-socialistične stranke.

Zagrebačka vremenska napoved. Pretežno jasno, krajevna oblačnost.

Proglas generala Syrovega

»Ne preostaja nam drugega, ko da se vdamo usodi«

Praga, 7. oktobra. Po vsej Češkoslovaški so sklepi mednarodnega odbora v Berlinu glede razmejitev novega ozemlja, ki ga bodo nemške čete zasedle do 10. okt., vzbudile splošno ogorčenje in nepopisno potrlost. Sklepi mednarodne komisije gredo daleč čez ono, kar je Nemčija zahtevala v svoji spomenici v Godesbergu. Čehi so pričakovali, da bo mednarodna komisija upoštevala dejstvo, da je praška vlada sprejela vse težke žrtve, ki so ji bile naložene. Razočaranje je sedaj tem večje, ker se zdi, da je popustljivost Češkoslovaške navidezno povzročila le še večje žrtve. V Pragi, kjer je ljudsko ogorčenje prišlo vidno do izraza tudi na ulicah, so izračunali, da izgubi z novimi zahtevami Češkoslovaška petino vsega svojega ozemlja, ki preide v nemško last. Toda, kar je najhujše pri vsem tem, je to, da pride 800.000 — in morda še več Čehov v okvir nemške države. Ogorčenje ni naperjeno samo proti mednarodni komisiji, ampak predvsem proti spletnemu zaplodu, ki mu je Češkoslovaška bila 20 let suženjstva vdana in se pokorila vsakemu njenemu nasvetu in ki jo je sedaj popolno zapustil. Francoski zastopnik v mednarodni komisiji ni našel nobene besede, da bi z njo poprl češkoslovaškega zastopnika, ko je odbor prošil in rotil, naj nikar ne prisili 800.000 Čehov v meje tuje države.

Mednarodna komisija je dala praški vladi samo štiri ure časa, da predlog sprejme, odnosno, da ga zavrne in s tem sama prevzame odgovornost za nadaljnje dogodke. Vlada je, kakor znano, ultimatum sprejela z izrazi protesta. Ministrski predsednik general Syrový je bil v očigled vala ogorčenja, ki je zajel prebivalstvo, prisiljen, da naslovi na narod in na vojsko poseben proglas, v katerem ga svari pred nepremišljenimi dejanji, ki bi lahko povzročila še večjo katastrofo. V tem proglasu pravi general Syrový, da je vlada, ker drugače ni mogla, sprejela monakovske in tudi najnovejše sklepe. Vojsko poziva, da se naj vzdrži vsake debate in da vse svoje sile posveti ohraniti reda in da tiho, a verno služi obrambi domovine. Treba nam je združiti vso dobro voljo in vse svoje sile, da si zgradimo vnovič to svojo domovino. Vsaki nemir bi lahko služil kot povod za nova, še hujša vmešavanja. Nič drugega nam ni preostalo, kot vse sprejeti, kar so nam naložili. Sedaj pa pride čas, ko moramo vsi na delo in brez godranja služiti le domovini. Ne preostaja nam drugega, kot da se s svojo usodo spoprijaznimo. Naše geslo je: »Red in disciplina, kajti to zahteva domovina, ki je še vedno v nevarnosti.«

Chwalkovski v Berlin

V Pragi napovedujejo prilagoditev k Nemčiji

Rim, 7. oktobra. (Stefani.) V dobro poučenih krogih potrjujejo vest, da bo novi češkoslovaški zunanji minister Chwalkovski takoj po svojem prihodu v Prago odpoval v Berlin. Pred odhodom iz Rima je imel dolge razgovore z grofom Ciano.

Diplomatski urednik Agencije Stefani poroča: V praškem tisku so se pojavili prvi znaki nove mednarodne usmerjenosti češke politike. Francosko-česka, češko-sovjetska — pa celo francosko-sovjetska zveza bodo bržkone v najkrajšem času doživele usodopolne spremembe. Splošno politično obzorje v Podonavju se je spremenilo, pa je zato popolnoma razumljivo, če Praga na novo usmerja svojo zunanjo politiko na osnovi prijateljstva z državami, s katerimi je bila prej v sporih. Ta nova smer bo toliko bolj očitna, ker je vstopil v zunanje ministrstvo drug človek, po drugi strani pa je znano, da bo Italija

vodila do češkoslovaške prijateljske politike, čim bodo tam urejena vsa narodnostna vprašanja.

Praga, 7. oktobra. AA. (CTK.) Novi zunanji minister Chwalkovski je takoj po prihodu v Prago obiskal predsednika vlade Syrovega in bivšega zunanjega ministra dr. Krofto. Opoldne je Chwalkovski skupaj z novim ministrom Tisom prisegel zvestobo republikli.

Gospodarska pogodba med Nemčijo in ČSR

Berlin, 7. oktobra. V gospodarskih krogih, ki so blizu vlade, poudarjajo željo, da bi se med Nemčijo in novo Češkoslovaško sklenila gospodarska pogodba, ki bi obojestransko zagotovila izmenjavanje blaga. Vendar naglašajo, da je prej treba rešiti v celoti vprašanje sudetskih Nemcev.

Nadaljnji načrti Francije in Anglije

V Parizu se hudujejo na Sovjetsko Rusijo

Pariz, 7. oktobra. b. Zaupanje, ki sta ga dobili francoska in angleška vlada, se smatra v Parizu za najvažnejši dogodek Velike Britanije in Francoske. Proti vsemu pričakovanju in pripravi opozicije je bila ta politika z veliko večino odobrena. Chamberlain in Daladier hočeta nadaljevati svojo sedanjo politiko. Poskušiti hočeta vse, da se miren način rešijo vsi preostali problemi, ki so nastali v zadnjih 20 letih. Pripravljeni sta tudi, da razpišeta nove volitve, da na ta način dajo široke mase svoj pristanek za njuno politiko. Daladier in Chamberlain olajšata delo opoziciji s tem, da izjavljata, da ima tudi način za mirno reševanje sporov, kakor je bil določen v Münchnu, svoje meje in da preko teh mej Velika Britanija in Francoska ne bosta šli. Daladier in Chamberlain odkrito naglašata, da se bosta tako Francoska, kakor tudi Angleška še dalje oboroževali, ker hočeta biti pripravljeni na vse možnosti. Ne nameravata skleniti nobenih paktov z državami, ki imajo avtoritativni režim, nogo hočeta počakati, da vidita, kako daleč nameravajo te države iti. Največji interes vlada za zadržanje Sovjetske Rusije, ki je dobila v Monakovem najtežji udarec. Sovjetska Rusija je napravila vse korake, da ne bi prišlo do sestanka v Monakovem, in nastane sedaj veliko vprašanje, kaj bo Sovjetska Rusija nadalje ukrenila. — Sovjetska Rusija nima prav za prav nobenega pakta ali sporazuma, vsaj takega ne, ki bi pomenil kako važnost. — Špansko vprašanje se bo rešilo proti načrtom Sovjetske Rusije. Francoska bo šla po novih poteh, Češkoslovaška je za Rusijo izgubljena. Nikdo ni pričakoval, da Rusija ne bi niti s prstom mignila v korist Češkoslovaške, ko je toliko pretela s svoj silno vojsko in s svojo aviatiko. — Vse te pretneje Sovjetske Rusije so se razblinile v nič. 27. septembra je Sovjetska Rusija poslala Poljski ultimatum, toda medtem je Poljska zavzela Tješin in Rusija proti temu ni niti s prstom mignila. Daladier ni obvestil Moskve o svojih namerah v Monakovem in zaradi tega vse tako kaže, da je Moskva pri tej priliki hotela igrati nevarno igro, da je hotela ostati nevtralna tako dolgo, da bi bila vsa Evropa v ognju.

London, 7. oktobra. b. Četudi se ne objavlja službeno poročilo pri britansko-francoski diplomatski akciji v Rimu, se vendar doznavajo nekatere podrobnosti dosedanjih razgovorov med Anglijo, Francijo in Italijo v Rimu, ki so v principu dovedli do sporazuma, da se skliče konferenca treh velisil, na kateri bi bila Nemčija samo kot opazovalka. Na tej konferenci bi se reševala naslednja vprašanja.

1. Špansko vprašanje;
2. francosko-španski odnosi in
3. priznanje zavzetja Abesinije po Italiji od strani Velike Britanije in Francije.

Doznava se dalje, da je bilo prvo vprašanje predmet razgovorov med Perthom, angleškim poslanikom v Rimu, in italijanskim ministrom za zunanje zadeve grofom Ciano, ki sta se v zadnjem času sestala štirikrat.

Angleški ministrski predsednik Chamberlain je izjavil, da prej, preden se prične nova debata v spodnji zbornici, angleška vlada nikakor ne namerava dovoliti, da bi se nacionalna Španija oslabila z umaknitvijo prostovoljcev.

»Plemeniti zapad«

Praga, 7. oktobra. AA. (CTK.) Urednik »Lidovih Noviny« za vojaške zadeve prinaša pregled sedanjega položaja po monakovskem sporazumu in kritizira češkoslovaške metode v preteklosti. Pisec pravi med drugim: Naše stališče je bilo nasproti našim sosedom le malo realistično. Vodili smo zelo riskantno in zelo težavno politiko, čeprav je bila junaška. Postavili smo se v službo ideoloških bojev in potežnili državo v fronto svetovne ideologije. To je bilo lepo, a ne praktično in na koncu se je pokazalo kot katastrofalno.

Hitler v četrtem pasu

Neustadt, 7. okt. AA. (DNB.) Na vožnji po sudetskih krajih je Hitler z nemškimi četami vokal v četrty predel, ki so ga včeraj začele zasesti nemške čete. Ti kraji leže na hribovitem ozemlju in meje na zahodu ob pokrajino Glatz, na vzhodu pa na ratiborskem pokrajino. Führer bo danes obiskal vzhodni del četrtega predela. Med drugimi visokimi osebnostmi ga spremljajo vrhovni poveljnik nemškega letalstva maršal Göring. Prebivalstvo v osvobojenih sudetskih krajih v Jägerndorfu in Freudenthalu je priredilo Hitlerju in Göringu navdušene ovacije.

Vojaško poveljstvo sporoča, da so danes dopolne čete generala Rundstedta prodrle dalje v četrty predel v pokrajino Jägerndorf. Danes bo zasedanje četrtega predela končano.

Metanje cvetja prepovedano

Berlin, 7. oktobra. AA. (DNB.) Ponovno je izšla naredba, da se prebivalstvo prepove metanje cvetja in drugih stvari v avtomobil voditelja Hitlerja in njegovih spremljevalcev, ker je Hitler danes dobil lažje rane od šopka cvetlic, ki so ga vrgli v njegov avto.

Od 8. do 10. oktobra bodo Nemci zasedli

Berlin, 7. okt. a. Po odredbi mednarodne komisije bodo nemške čete do 10. oktobra zasedle še sledeče pokrajine na Češkem in Moravskem:

I. Na odseku spodnje Donave bodo 8. oktobra ob 12 zasedle okraj Nikolsburg in ozemlje med Frein in Novo Bistrico;

9. okt. po 12 pa ozemlje vzhodno od Neuhaus in obmeje južno od Bratislave (Petržalka).

II. Na odseku gornje Donave in Češkega lesa bodo 8. oktobra ob 11 zasedle vse ozemlje, ki se razprostira do črte Střimach—Česka Krumava—Winterberg—Waldmünchen vključno vse navedene kraje.

III. Na bavorski in saški fronti: 8. oktobra ob 12 pokrajino okrog Reichenberga in Jablanca (Gablitz); 9. oktobra ob 12 dalje vse ozemlje do črte Bischofteinitz—Wachau—Muditz—Podersan—Saaz—Most—Ústje—Česka Lipa—Wartenberg; 10. oktobra ob 12 dalje ozemlje južnovzhodno od Plzna in pokrajino, ki sega do črte Jehnice—Postelberg—Litomerice—Libeš—Česko Dubno.

IV. Na šleski fronti bodo dne 8. oktobra ob 12 zasedli pokrajino Elde in okoli Trutnova, pokrajino Bravnov in Moravski Senberk, Tropolav ter hultinsko deželo. 9. oktobra ob 12 svet južno od Bravnova, Moravskega Novega mesta in južno od Tropolav; 10. oktobra ob 12 ozemlje okoli Cvatave, Moravske Drubave, Bodenstadta in Novega Tičina.

Beneš v Ameriko?

London, 7. okt. AA. (Havas.) Vseučilišče v Providenci (Rhode Island, USA) je ponudilo dr. Benešu stolico profesorja za mednarodna vprašanja. Predsednik vseučilišča Henry Reystone je izjavil, da je že poslal dr. Benešu brzojavka s to ponudbo in pripomnil, da bo vseučilišče plačalo vse potne stroške. Vseučilišče pa še ni dobilo odgovora od dr. Beneša.

Kdo bo novi predsednik?

Praga, 7. oktobra. a. Danes sicer še ni mogoče govoriti, kdo bo novi naslednik dr. Beneša kot predsednik češkoslovaške republike, in zato politični krogi ugibajo veliko o novem predsedniku. Z nekih strani se čuje, da je možno, da bo novi predsednik kakšna vojaška osebnost, kar bi bilo v teh dneh razumljivo. Na drugi strani pa se vztrajno pojavlja ime dr. Milana Hodže, bivšega ministrskega predsednika, kar je posebno vredno upoštevanja, ker je dr. Milan Hodža Slovák, ki bi bil tako prvi Slovák na mestu predsednika republike. Nadalje se v zvezi s predsedniškimi volitvami omenja ime vseučiliškega profesorja pedagogike in psihologije dr. Ivana Kaprasa, ki je predsednik češkoslovaškega narodnega sveta. Češkoslovaški narodni svet, ki je bil leta 1917 ustanovljen v Parizu, je zadnje čase razvijal veliko delavnost in je bilo vedno o njem dosti slišati, ker je bil izvenstrankarska ustanova.

»daj parlament.

Praga, 7. oktobra. AA. Češkoslovaška vlada je izdala uradno poročilo, da bi se redno zasedanje parlamenta imelo začeti po ustavnih določilih sredi oktobra. Ker je na nastal nov položaj in so nekatere pokrajine odstopile Nemčiji in Poljski, je danes še nemogoče vedeti, kateri poslanci in senatorji pridejo v parlament. Zato je tudi nemogoče že zdaj sklicati poslansko zbornico in senat. Začasno vrši parlamentarne funkcije neki stalni odbor.

Poročilo pravi dalje, da vrši po odstopu predsednika republike najvišje funkcije vlada in da bo zato ona odločila tudi o tem, kdaj naj se skliče

Veliki fašistični svet je sklenil

zelo ostre protijudovske ukrepe. —

Italijansko pleme mora biti čisto!

Rim, 7. oktobra. (Stefani.) Veliki fašistovski svet se je sestel pod ducevskim predsedstvom v Beneški palači. Na seji so sprejeli take prehod na dnevni red:

Veliki fašistovski svet vidi v jasnem in močnem nastopu, s katerim je italijanski narod dal zgled vsemu svetu v nedavnih evropskih dogodkih, dokaz globoke preobrazbe, ki jo je revolucija črnih srajc ustvarila v duhu in značaju italijanskega naroda. Nato je svet začel debato o plemenskem problemu. Duce je resumiral to diskusijo, nato pa je veliki fašistovski svet sprejel deklaracijo, ki določa:

1. Prepovedi sklepanja zakonov med Italijani in tujci kateregakoli rodu, čeprav bi bili arijske krvi, če tega poprej ne odobri notranje ministrstvo. Državni in javni namoščenci pa sploh ne smejo sklepati zakonov z inozemci.

2. Ukrepe proti tistim, ki bi škodovali ugledu italijanske krvi na področju italijanskega cesarstva, se morajo poostriiti.

Veliki fašistovski svet spominja dalje na to, da je židovstvo na vsem svetu nastopalo proti fašizmu in sicer na vseh področjih in da je tuje židovstvo zavzelo skupaj z italijanskimi emigranti sovražno stališče nasproti fašizmu. Veliki fašistovski svet poudarja, da stoji židovski elementi na čelu vseh protifašistovskih sil in da je svetovno židovstvo stopilo v Španiji na stran barcelonskih boljševikov.

Glede prepovedi priseljevanja Židov v Italijo in izgonu tujih Židov iz Italije je veliki fašistovski svet sklenil, da se izvedejo posebne primere, ki jih bo proučil poseben odbor notranjega ministrstva, izganjanje ne sme razširiti na Žide, ki so

prekoračili 65. leto svoje starosti in ki žive v mešanem zakonu z Italijani ali Italijankami ter so ta zakon sklenili pred 1. oktobrom 1938.

Glede Židov, ki so italijanskega državljanstva, je veliki fašistovski svet odredil, da velja za člana židovske krvi tisti, ki se je rodil iz židovskih roditeljev ali ki je potomec židovskega očeta in matere tuje narodnosti ali se je po rodil v mešanem zakonu in je hebrejske vere. Kdor se je rodil v mešanem zakonu in pripada drugi veri že prej kakor 1. oktobra t. l., ne bo veljal za Žida.

Iste pravice, kakor vsi drugi italijanski državljani, bodo uživali tisti Židje, ki so si pridobili posebne zasluge, ki so člani družin, vojakov, padlih v štirih vojnah sedanjega stoletja, to je v libijskih, svetovnih, abesinskih in španskih vojnah; dalje člani družin prostovoljcev iz teh vojn, bojevnikov odlikovanih z vojnim križcem, dalje člani družin borecev, ki so padli za fašizem ali pa so bili ranjeni v fašistovskih bojih, ter člani družin tistih, ki so se vpisali v fašistovsko stranko do 1920. Prav tako so izzeti omejitev glede ženitvanja tudi člani družin legionarjev, ki so se udeležili bojev za zavzetje Reke, in člani družin tistih, ki imajo posebne zasluge; to bo vse proučila posebna komisija.

Ostali Italijanski državljani židovske krvi, ki ne pripadajo tem kategorijam, ne morejo biti člani fašistovske stranke, ne morejo imeti ne voditi podjetij, kjer je bilo v službi več kakor 100 ljudi, in ne morejo imeti več kakor 50 ha zemlje, ter ne morejo služiti v vojski ne v miru ne v vojni.

Veliki fašistovski svet ne izključuje možnosti, da do dovoljenje za kontroliranje priseljevanja

parlament, Sodijo, da se poslanska zbornica in senat sestane takoj po dokončni določitvi meja,

Tješin

Varšava, 7. oktobra. AA. (Pat.) Poljska delegacija za pogajanja s češkoslovaško vlado o predaji šleskega Tješina je danes zapustila Tješin in se odpeljala v Prago. V delegaciji so zastopniki zunanjega ministrstva, ministrstva za socialno politiko, industrijskega in finančnega ministrstva.

Poljski oddelki so danes zavzeli poslednji del šleskega Tješina. Prebivalstvo jim je priredilo nepopisno navdušen sprejem.

Sedaj kolonije...

Rio de Janeiro, 7. oktobra. Nemški poslanik v Argentini, Thermann, je izjavil uredniku lista »A Noitec, da bo Nemčija po zasedbi Sudetov silahvala povrnitev afriških kolonij, o čemer je bilo govora že v Monakovem.

Dr. Ley v Belgradu

Belgrad, 7. oktobra. AA. Danes ob 15 je s posebnim letalom prispel na belgrajsko letališče vodja »nemške delavske fronte« dr. Robert Ley v spremstvu svojega namestnika Klausa, Feltnerja, šefa presbiterja »nemške delavske fronte« Kiela, ki je obenem glavni urednik časopisa »Freude und Arbeit« in še petorice svojih sodelavcev. Na letališču so ga sprejeli in pozdravili nemški poslanik Viktor v. Heeren z nekaj člani nemškega poslanstva, general. konzul Neuhausen ter večje število članov nemške kolonije v Belgradu.

Takoj po prihodu se je dr. Ley odpeljal na Avalo, da se pokloni na grobu neznane vojaka. Dr. Ley se je tu zelo laskavo izrazil o tem spomeniku, o katerem je bil pred kratkim objavljen tudi lep članek v časopisu »Freude und Arbeit«. Dr. Ley, katerega prihod v Belgrad je čisto zasebnega značaja, bo nocoj gost nemškega poslanika, jutri pa bo nadaljeval svojo pot v Sofijo.

Novi grobovi

Ljubljana, 7. oktobra.

Danes je v tukašnji bolnišnici po težki in mučni bolezni umrla mati štirih nepreskrbljenih otrok ga. Albina Berzin roj. Gačnik iz Tržiča (Gabriclje) pri Mokronogu. Še ne pred 14 dnevi so jo prepeljali v bolnišnico, kjer je danes podlegla težki bolezni. Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo 9. t. m. ob pol 3 popoldne iz splošne bolnišnice k Sv. Križu. Naj blaga mati počiva v miru, žalujočemu soprogu in otrokom pa naše iskrene sožalje!

V Pljuju je umrl g. Jakob Srebotnik, sodni nadoficial v p. Umrl je bil zelo vreden in agilen uradnik. Zaradi svoje dobrodušnosti je bil v uradu kakor tudi pri kmečkem prebivalstvu zelo priljubljen. Naj počiva v miru! Žalujočim pa naše sožalje!

Osebnosti

Belgrad, 7. oktobra. Z odlokom prometnega ministra so postavljeni na področje ljubljanskega železniškega ravnanstva za pomožnega telegrafista Alojzij Toš, za pomožnega tehničarja pa Jože Gabrovšek in Viljem Omahen.

Postavljeni so: za sodnega pripravnika 8. skupine na okrožnem sodišču v Ljubljani Maks Loh, diplomirani pravnik iz Ljubljane Jože Sorli, diplomirani pravnik iz Rupe pri Kranju; na okr. sodišču v Celju Rajko Cvetek, dipl. pravnik iz Ljubljane, Jože Šegedin, dipl. pravnik iz Novega mesta; na okr. sodišču v Mariboru Danilo Kukoč iz Polensakova; na okr. sodišču v Novem mestu Edvard Piek, dipl. pravnik iz Novega mesta.

Prestavljena sta Josip Horvat z okr. sodišča v Marenbergu v Brežice in Slavko Jeranič z okr. sodišča v Višnji gori v Logatec.

Upokojena sta Ferdinand Habjan, pisarniški official pri okrajnem sodišču v Skofji Loki, in Miroslav Ludviger, sluga na okr. sodišču v Celju.

Napredovala sta v 4. I. tehnični svetnik tehničnega oddelka banske uprave v Skopju inž. Leon Knefelj in tehn. svetnik tehn. oddelka ban. uprave v Nišu inž. Dragotin Rozman.

Premeščena je s pošte v Celju na pošto v Gornji grad Apolonija Zagar.

Postavljena sta za uradnika 9. pol. skup. Kančijan Farib in Franc Suhač, vouročitelja na ljudski šoli v Mariboru.

Belgrajske vesti

Belgrad, 7. oktobra. V trgovinskem ministru je pričela danes zasedati komisija zaradi revizije obstoječih zakonov o opojnih drogah. Kakor znano, ima ministrski svet v finančnem zakonu pooblastilo, da lahko vnese morebitne spremembe v sedaj veljavne zakone o opojnih drogah, da bi se ta zakon čimbolj prilagodil sedanjim razmeram.

Niš, 7. okt. AA. Zjutraj ob osmih sta se pripeljala s posebnim vlakom v Tesico prometni minister dr. Mehmed Spaho in minister za socialno politiko Dragiša Cvetković. Minister dr. Spaho se je zahvalil za pozdrav in je med drugim dejal: Naše geslo je: Delati, delati in samo delati. To je naš program, kateremu smo se mi vsi, na čelu s predsednikom vlade dr. Stojadinovičem, posvetili za dobrobit naše drage Jugoslavije in v korist jugoslovanskega naroda.

Iz Tesice sta se ministra dr. Spaho in Dragiša Cvetković odpeljala v vas Kulino, kjer je bilo danes na zelo svečan način odprto novo zdravilišče za obolele otroke državnega prometnega osebja.

Belgrad, 7. oktobra. Finale damskega tenisa za prvenstvo srednje Evrope za pokal Nj. Vel. kraljice Marije bo v Varšavi od 13. do 15. t. m. Svečanosti se udeležil kot delegat Jugoslavije Mirko Krstonovič, član uprave teniškega kluba in mednarodnega odbora.

Belgrad, 7. oktobra. AA. Drugi mednarodni kongres za varstvo otrok na Balkanu je končan.

Paris, 7. okt. AA. (DNB.) Neki industrijec v Lillu je zakopal v času razburjenja 700.000 frankov v tujih valutah v dva zaboja na svojem vrtu. Ko pa je včeraj hotel odkopati denar, je opazil, da mu je nekdo ukradel en zaboj, v katerem je bilo 400.000 frankov.

evropskih Židov v nekatere kraje Abesinije, da se zalezi priseljevanje Židov v Palestino.

Rim, 7. oktobra. AA. (Havas.) Seja velikega fašistovskega sveta, ki se je začela sredi ob 22, se je končala davi ob 2.40. Na seji so razpravljali v glavnem o dveh točkah dnevnega reda, to je o plemenskem problemu in o zunanji politiki. Prihodnja seja bo drevi ob 22.

Reka Mura nekdanj in sedaj

Verzej, 5. oktobra.

Letošnja spomladanska povenjen Mure je bila resen opomin vsem obmurskim krajem, kakor tudi oblasti, da bo treba končno vendar nekaj ukreniti.

Mura ima značaj hudournika. Pomladanski jug v planinah, deževje ali prelom oblakov v zgornjem toku nam pripravijo leto za leto povodnji. Mura je v zgornjem toku regulirana, zato nam v spodnjem toku nanaša predece ter si tako zasipava strugo. Zaradi tega se vodovje razliva zmeraj na širje. Ne samo možno, temveč verjetno je, da si bo Mura pri kakšni večji povodnji utrla novo strugo. Saj je minilo komaj štiri sto let, kar je tekla tik ob cerkvi v Križevcih ter so ostali takrat Križevci na murskem otoku. Danes teče štiri kilometre vstran. Ko so v šestnajstem stoletju ogrski velikaši na svoji strani napravili ogromne nasipe, da bi svojo posest zavarovali pred poplavi, se je obrnila Mura na Stajersko. Njeni deroči valovi so izpodkopali rodovitna polja med Moto in Staro vasjo, izginili sta vasi Pirovci in Pipovci ter del Vučje vasi. Prebivalci so se preselili v svoje vinčarije v Zasadih. Pozneje je Mura spet to novo strugo zasula. Prejnjša bogata polja so danes pašniki in prod pri Hraslju. Pred komaj tri sto leti je Mura ogrožala cesto med Krapjem in Sp. Moto. Preložitni so jo morali v velikem loku mimo Cvena. Zgodovina se ponavlja in tako se vsak čas lahko zgodi, da Mura spremeni svojo strugo ter jo ubere po sredini Murskega polja. Zato bi se moral njen tok uravnati ter z nasipi zavarovati. Na ogrski strani so velikaši delali jezove, da ubranijo svojo last pred valovi Mure, so pa s tem povzročili ogromno škodo naši strani. Saj so bile cele bitke ob Muri.

Sele za časa Marije Terezije se je začelo smotno delo na in ob Muri. Iz teh časov se vidimo posamezne dele obrambnih nasipov pri Verzeju in na Krapju. Doba francoskih vojn je delo ustavila, naprave so začele razpadati. Sele sredi sedem-

desetih let prejšnjega stoletja je avstrijska vlada pokrenila dela za temeljito regulacijo Mure od Gradca do izliva. Po načrtu bi naj bila dela dovršena do leta 1895. Kakor pač vsako javno delo, tudi to ni bilo izvršeno po programu. Do svetovne vojne so krpali in krpali, med vojno je delo pošlo. Tako je Jugoslavija dobila med drugo nevshečno dediščino tudi nedokončana dela na Muri. Z malenkostnimi krediti se je delo nadaljevalo, nekaj več se je delalo, ko smo imeli pokrajinsko oblast v Mariboru. Pri sedanjem načinu regulacijskih del lahko čakamo na dokončno regulacijo še mnogo let.

Takoj po letošnji spomladni poplavi smo se začeli pogovarjati, da bo treba z obširno akcijo pospešiti regulacijska dela. Po dolgem premišljevanju se je občina obrnila s posebno okrožnico na vsa tri naša okr. načelstva in na vse obmurske občine ter jih zaprosila za njihovo mnenje. Medtem se je določilo štirimilijardno državno investicijsko posojilo, izšla je uredba o melioracijskem skladu, ki je postavila vso zadevo na nov temelj. Na taboru v Crensovcih je bil g. ban v prijetnem položaju, da je povedal, da dobimo za dela na Muri od države nekaj nad 4.000.000 din v šestih letih. Tudi če bi se ves prispevek države porabil za dela na notranjem delu Mure, je daleč preneznaten, da bi se z njim izvršila kakšna pomembnejša dela. Prispevek države se bo moral vsekakor zvišati in to znatno, če se hoče regulacija v doglednem času dovršiti. Naši obmejni okrajji so bili vsa leta zapostavljeni. Zato je naša zahteva po dovolnem kreditu za regulacijo Mure več kot upravičena. S temeljito regulacijo Mure bo odpravljena vsakoletna poplavna škoda, pri delih bodo prišli naši delavci do kruha, katerega morajo sedaj iskati po tujini. Takrat bomo tudi mi v prijetnem položaju, da bomo lahko rekli: Naše obmejno ljudstvo je zadovoljno, država, ustvarila si si z zadovoljnim narodom boljšo obrambno linijo, kot je Maginotova.

Velikanski požar v Starem trgu pri Slovenjem Gradcu

Zgorelo je veliko gospodarsko poslopje ondotnega župnišča. — Požigalec je prijet

Slovenj Gradec, 6. oktobra.

Malo je menda med Slovenci zemljanov, katerim bi ne bilo znano župnišče v Starem trgu pri Slovenjem Gradcu z mogočnim gospodarskim poslopjem. Stotinam brezposelnih je to župnišče zatočišče v zimni in poletni, kjer so dobili prenočišče, toplo večerjo in zajtrk.

Nooč je to župnišče postalo žrtve požara. Zgorelo je mogočno gospodarsko poslopje, ki je bilo 42 m dolgo in 12 m široko. Spodaj so bili lepo urejeni veliki hlevi, shrambe in soba za hlapce, zgoraj je bil velik skedenj, shramba za žito in obsejni prostori za krmo. Če bi danes gradili tako poslopje, bi stalo najmanj 5 do 600.000 din. Se letošnje pomlad je bilo ostreje popravljen.

Okrog tri četrti na sedem zvečer se je nenadoma oglasil klic: »V župnišče v Starem trgu gor!« Zapeli so gasilski rogi »Na pomoč!«, zvonovi so se oglasili in vse je drvelo v Stari trg, kjer je bilo vse gospodarsko poslopje v enem samem plamenu. Zakaj v poslopju je bilo polno suhe krme, sena, otave, detelje in slame za 45 velikih voz, povprečno po 12 metrskih stotov, kar pomeni, da je bilo vsega skupaj najmanj 540 metrskih stotov različne krme, da ne omenimo še žita, različnega orodja in strojev. Vsa škoda znaša nad 200.000 din. Zavarovano pa je bilo pri Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani za 98.000 din, in sicer poslopje za 60.000 din, krma, žito stroji, orodje pa za 38.000 din.

Kako je nastal požar? Nenadoma! Delavec Gros Karel se je vračal domov čez polje pod župniščem. Ta je pripovedoval, da se je nenadoma pokadilo izpod strehe, zatem se je po kratkem presledku na skedenj posvetilo, nato pa je pri vratih na spodnji strani skedenja proti cesti in istočasno na zgornji strani, kjer so vrata za uvoz, bušil ogromen plamen na prosto in na mah je bilo vse poslopje v plamenu. Drugi pa pripovedujejo, da so videli samo gost dim, potem pa naenkrat vse v plamenu. Domači pa sploh tega opazili niso. G. župnik Horvat Stefan je bil v pisarni in ni opazil, da poslopje gori, šele na kričanje zgoraj omenjenega delavca, ki je začel klicati na pomoč, je g. župnik opazil, kakšna nesreča je zadel župnišče.

V trenutku, ko je izbruhnil požar, so bili hlapci v hlevu pri krmljenju živine, služkinja pa pri molži. Medtem je en hlapec šel iz hleva po opravih ter je skoraj istočasno opazil velikanski plamen, ki je bruhal iz poslopja na zgornji strani. Slišal je klicanje delavca Grosa in začel tudi on klicati na pomoč. V tem pa je prihitelo že nekaj ljudi, da so z največjo težavo rešili živino na prosto ter nekaj voz, kar je bilo v hlevu in v uti za hlevom.

Na pomoč je naprej prihitela gasilska četa Stari trg, ki je prva stopila v akcijo, a so ji v začetku nagajale cevi, vendar je bila ta napaka hitro odstranjena, takoj nato je prispela gasilska četa Slovenj Gradec, ki je tudi hitro stopila v akcijo, in naposled še gasilska četa Smartno, vse tri z motorkami. Prvi dve četi sta namestili brizgalne ob potoku Suhodolnica, ca. 800 m od

pogorišča, četa Smartno pa k vaškemu vodnjaku. Dočim sta se prvi dve četi omejili na gašenje gorečega poslopja in župnišča, ki je bilo v nevarnosti, je četa Smartno potegnila cevi čez hrib in se omejila na cerkev. Župnišče je krito s škodami in je ogromni plamen bruhal svoje ogorke na vse strani, tako tudi proti župnišču, dočim je veter vlekel proti cerkvi, zaradi česar je bilo treba cerkev zavarovati. Na kraj požara je prihitelo veliko ljudi in Starega trga in Slovenj Gradca ter celo iz Smartna, saj je požar, ki je bruhal kakor ognjenik, razsvetljeval vso Mislinjsko dolino. Nebo je bilo razsvetljeno kakor podnevi.

Požar, ki je trajal nekaj ur, je uničil vse gorljive dele popolnoma. Ne notranjščina hleva, ki je močno ohokan, je ostala precej nepoškodovana. Drugače pa štrli v zrak samo golo zidovje. Sicer pa požar sedaj pozno ponoči, ko to pišemo, v omejeni obliki še traja. Gasilski četi Slovenj Gradec in Smartno sta prenehali z delom, dočim četa Stari trg še deluje ter bo ostala na pogorišču vso noč in bo imela polne roke dela. Poleg hleva je bilo zloženih tudi približno 10 kub. metrov drv, ki so tudi zgorele do zadnjega. Na kraju požara je bilo vse tujakšnje orožništvo ter okrajni načelnik g. dr. Hrašovec.

Orožništvo je prijelo nekega pijanega brezposelnega tujca iz krške okolice, ki je močno osumljen, da je povzročil požar. Več očitcev pripoveduje, da so videli tik pred požarom tega moškega s kapo na glavi teči od župnišča čez polje proti mestu; pozneje pa se je pojavil na kraju požara s klobukom na glavi, ki ga je zamenjal za kapo svojemu tovarišu, in so ga dočile osebe spoznale za pravega. Orožništvo je tujca aretiralo in ga odvedlo v zapor. Njegovo vedenje je sumljivo ter je orožništvo močno prepričano, da ima v rokah pravega krivca.

Nova gledališka skladišča v Ljubljani

»Slovenec« je že poročal, da bodo še letos začeli graditi na veliki trati med Bleiweisovo cesto in železnico ter ob vhodu v Tivolski park lepo in razsežno poslopje moderne galerije v Ljubljani. S tem pa je bilo tudi odločeno, da se bo morala umakniti gledališka slikarna, ki stoji na tej parceli ob Knafljevi ulici. Tehnični oddelek banske uprave je sedaj dokončal načrte za novo gledališko kulisarno in slikarno, in g. ban dr. Marko Natlačen je te dni potrdil načrte in proračune ter odločil, naj se licitacija za prva gradbena dela razpiše v skrajšanem roku 15 dni. Za zgraditev moderne galerije pa je tehnični oddelek tudi že pozval podjetnike, naj glede na načrte in proračune stavijo svoje ponudbe, tako da bo tudi zgraditev moderne galerije v najkrajšem času prevzel domač podjetnik, ki bo stavil ugodne pogoje.

Nova gledališka slikarna s skladišči za kulise in obleke bo stala na dvorišču banovinske hiše na Bleiweisovi cesti št. 15. Zgrajena bo

Licitacija za novi paviljon na Golniku

Ljubljana, 7. oktobra.

»Slovenec« je že poročal, da bo še letos zgrajeno v zdravilišču na Golniku novo razsežno poslopje, za katerega je dala denarna sredstva oblastna uprava bolniških fondov za državno prometno osebo. Vsi načrti so že pripravljeni in danes bo tudi že prva licitacija za gradbena dela, ki obsegajo prizidek zdravilišča samega, zvezno poslopje in novi bolniški paviljon, ki bo imel prostora za 60 bolnikov. Ta licitacija je pomembna zaradi tega, ker je pri njej vpeljan nov način licitiranja. Podjetniki, ki so se zanimali za to gradbeno delo, so dobili potrebne načrte in proračune, v katerih cene niso bile vstavljene, tako da morajo gradbene stroške prekalculirati sami in glede na to postaviti svojo ponudbo. Dosedanja praksa zbijanja cen s popusti je bila sicer v marsičem ugodna, je pa na drugi strani v veliki meri zavajala deloma tudi v nesolidnost. Ker se je za zgraditev novega paviljona, prizidka in zveznega poslopja zanimalo lepo število gradbenih podjetij, prav lahko pričakujemo, da bo licitacija uspela. S tem bo dana možnost, da se gradbena dela začnejo še to jesen.

Regulacija hudournika Suhe končana

Rečica ob Savinji, 6. oktobra.

Lansko leto je pričela banovina regulirati hudournik Suho v Kokarjih. Vsa potrebna dela, ki so trajala 12 mesecev, so se izvršila pod vodstvom inž. Funkla in poslovodje Melana.

Celotni proračun je znašal prvotno 300.000 dinarjev. Zaradi nekaterih del, ki niso bila v začetku predvidena, pa se je proračun prekoračil za 15.000 din.

Regulacija se je pričela v gornjem koncu vasi in gre sedaj odtok vode po 370 m dolgem kanalu v Dreto. Poleg tega je narejenih za zaustavitev materiala še 6 močnih zidnih pregrad.

Skozi vso to dobo je bilo pri tem delu zaposlenih povprečno 20 delavcev domačinov, katerih dnevna mezda je znašala na osebo po 28 dinarjev. Interesenti so k celokupnim stroškom prispevali le 9%, a še to so iz večine vsi odslužili z dovozom in odvozom materiala. Vsota, ki se je delavcem na mezdah izplačala, odnosno ki so jo kmetje z vožnjo odslužili, je narasla v lepo številko 170.000 dinarjev. Nič čudnega ni, če so prebivalci vasi Kokarje banski upravi iz srca hvaležni za to prepotrebno delo.

Spomladi pa namerava regulirati potok Rečico, ki teče skozi trg Rečico.

Posledice konkurza Ilirske rud. družbe na Prevaljah

Z ozirom na popravek članka »Posledice konkurza Ilirske rudarske družbe na Prevaljah« po dr. Dušanu Senčarju, javnemu notarju na Prevaljah v št. 222 nam Ivan Flaschenberger, bivši ravnatelj Ilirske rudarske družbe na Prevaljah, ker stvar zanima celokupno javnost, pošilja to le poljasnilo, za katero g. Flaschenberger prevzema vso odgovornost:

Prevalje, 28. sept.

Dopis, katerega je prinesel »Slovenec« v stvari Ilirske rudarske družbe v bistvu popolnoma odgovarja resnici, v formalnem oziru pa je netočen, ker ga ni pisal jurist in točen poznavalec dejanskega stanja.

Proti dr. Senčarju in Karlu Sedeju tečejo od decembra 1936 kazenske poizvedbe in sicer proti Karlu Sedeju zaradi zločinstva zoper pravosodje po § 144/I k. z. in proti dr. Dušanu Senčarju pa zaradi zločinstva zoper pravosodje po §§ 34, 144/I k. z. in zaradi prestopkov po §§ 386/I, 389/II in 214/II k. z.

Res je, da je cenilna komisija, katere predsednik je bil dr. Senčar kot sodni poverjenik in cenilec Sedej Karol, bivši uradnik Ilirske rudarske družbe, ki pred tem ni bil nikdar sodni cenilec in posestnik Kralj Matevž, cenila nepremičnine Ilirske rudarske družbe in sicer 184 ha njiv, travnikov, pašnikov, stavbenih parcel in ležarinskih prostorov ter 224 ha gozdnega zemljišča z mlajem do 15 cm premera v višini prs ter ca. 36.000 m³ lesa nad 15 cm ter 65 hiš s ca. 30 postarskimi poslopji z zneskom 2.584.434 din.

m² stavbenih parcel, njih itd. je bil cenjen povprečno ca. 35 par (tridesetpet par).

m² gozdnega zemljišča z mlajem do 15 cm ca. 5 par (pet par).

m³ lesa nad 15 cm pa ca. 13,28 din (trinajst dinarjev osem in dvajset par).

Hiše in stavbe, v katere je bilo investirano za popravila od leta 1924 do 1934 ca. 1.500.000 din, pa ca. 1.315.000 din, torej manj, kot je bilo investirano.

Iste nepremičnine z agrarno klavzulo pa so bile cenjene po petih strokovnjakih, inženirjih, stavbenikih, gozdarjih in ekonomih pod predstvom dr. Senčarja kot sodnega poverjenika o priliki zapuščinske razprave z zneskom ca. 10.103.000 din po vrednosti v letu 1921, ko je bila vrednost dinarja za ca. 100% višja.

Dr. Senčar je izjavil na sodni zapisnik, da pod to cenitev ne more iti in so mu bili tudi od tega zneska odmerjeni stroški.

Vrednost nepremičnin v razparcelaciji ob času cenitve je bila visoko nad 15.000.000 din.

Res je imela Ilirska rudarska družba nepremičnine in rudnik v letu 1925, prodane nekemu Zandonattiju v Gorici z vsemi bremen in omejitvami za 210.000 dolarjev, kar znaša 12.600.000 dinarjev pod konvencionalno globo 100.000 din.

Po dr. Senčarju zatrjevana cenitev po občinski komisiji na licu mesta se sploh ni vršila. V spisu St. 4/35 je bila javljena samo bilančna vrednost 2.166.200 din, v priloženi spomenici pa se je konkurno sodišče opozorilo na cenitev iz leta 1923, ki je znašala nad 10 milijonov din.

Dolžnost dr. Senčarja je bila cenitev po izvršenem redu kontrolirati, ker nosi on po zakonu za pravilnost cenitve vse odgovornost. Sodbo, ali je bila ta cenitev pravilna si vsakdo na podlagi teh podatkov lahko sam ustvari.

Dr. Senčar, sodni poverjenik, Sedej Karel, cenilec in kompanjon Veržun Ivan so kupili, kakor je to razvidno iz dražbenega zapisnika J 594/35 in sicer 225 ha zemljišča, ca. 27.000 m³ lesa nad 15 cm ter 28 raznih stavb za ceno ca. 1.282.000 dinarjev, torej več kot polovico vsega posestva ter skoraj tri četrtine lesa. Ta nakup je podeljen na vsakega ca. 1/2.

Les sam je danes vreden ca. 3.000.000 din, ob času cenitve pa je bila vrednost lesa ca. 1 milijon 800.000 din.

Na javni dražbi lahko vsakdo kupi. Le sodni poverjenik in cenilec Sedej ne bi smela nastopiti kot kupca, kar je v zakonu utemeljeno.

Cenitev mora biti pravilna, ker zakon dovoljuje, da se proda hiša za polovično ceno, nepremičnine pa za dvetretinsko ceno. Pod to znižanje pi se ne sme iti. Javna dražba šteti dolžnik s pravo cenitvijo, in le pri tej cenitvi sme zgubiti 50 odtosno 25%.

S tem postopkom so oškodovani predvsem domači upniki.

Podatki so točni iz spisov in za nje odgovarjam. Ostale podatke, zlasti glede zakulisja cele zadeve pa bom po potrebi stavil na razpolago.



Za
nego
kože!

SOLEA
Milo in krema



S pogreba mons. dr. J. Debevca. Krsto s truplom rajnega gospoda neso iz cerkve sv. Petra.

Meho se je oženil, žene pa še videl ni

Zagrebaški listi pripovedujejo tole mično zgodbo z zagrebaške policije, ki dokazuje, kako prefrigano hočejo nemške Judinje postati jugoslovanske državljanke ter tako reševati svoje premoženje. Ta primer najbolj nazorno kaže, zakaj je bila izdana prepoved, da muslimanska šerijatska sodišča ne smejo več sklepati zakonskih zvez med muslimani, ki so naši državljani, in med nemškimi Judinjami.

Dne 6. oktobra je bil na zagrebaško policijo klican 25 let etari Meho Šabanović, da policiji razloži, kako in kaj je z njegovo ženitvijo. Meho Šabanović se je bil namreč oženil. Svoje žene pa ta ženin še nikdar ni videl, tudi pri poroki ne. Stvar se je namreč tako lepo dogajala, kakor je sedaj povedal nesrečni ženin:

Meho je siromak in ni čuda, da je mišlil, kako bi prišel do kakega denarja. Slišal pa je, če se oženi s kako izemzom, ki želi postati naša državljanka, da bo dobil za to bogata nagrado. Da bi bil bolj poučen o tej zadevi, je stopil k nekemu zagrebškemu odvjetniku, ki ga je pobaral, kako in kaj je s to rečjo. Odvjetnik mu je vse potrdil, obenem pa ga je pavalil, naj se poroči z njegovo klientinjo, ki živi na Dunaju. Meho je bil kajpada takoj za to, samo 5000 dinarjev je hotel izbiti iz te zadeve. Odvjetnik pa o 5000 dinarjih ni hotel nič slišati, ampak je ponujal le 1500 din. Najbrž je imel takih ponudnikov na pretek. Takoj sta barantala in se nazadnje pobotala za 1500

dinarjev, katere dobi Meho, če vzame v zakon neznano mu dunajsko Judinjo.

In Meho je šel k poroki. Ker pa je Meho musliman, po muslimanski postavi neveste ne sme biti pri poroki. Tako se je Meho »poročil« kar pred pričami brez neveste. Tistih 1500 din pa je dobil v roke šele potem, ko je tudi pred pričami in notarjem podpisal izjavo, da se od svoje »žene« ločiti. To vse je Meho kar gladko naredil, da je dobil tisti denar. Sele pozneje se mu je posvetilo v glavi, da bi bil mogel več zalužiti. Ker moč nima ne službe niti svojega stanovanja, se mu je zadelo, da bi bilo kar prijetno, ko bi bil poročen s tako bogato Judinjo, da bi imel vsega dovolj. Vse to je pripovedoval svojim tovarišem, ki so tudi brezposelni. In tako so kmalu vse zagrebski brezposelni govorili o tej zadevi. Ni čuda, da je vse to slišala tudi policija, ki je zaradi tega Meha povabila, naj še nje pove, kako in kaj.

Ko je bil Meho klican na policijo, je bil tam ves vesel, ko so ga začeli a tem spraševati. Dejal je gospodom: »Kajpada ni v redu, če pa svoje žene niti ne poznam.« Zastopnik Mehove »žene«, ki je bil tudi klican na policijo, pa je povedal, da je bilo Mehu znano, da bo moral podpisati izjavo za ločitev, zaradi česar nima nobene pravice več govoriti. Rade volje je podpisal ločitveno izjavo. Če je tako, se bo Meho seveda pod nosom obrisal. Škoda, da lieti ne povedo, kdo je tisti zagrebski odvjetnik, ki sklepa take zakone.

Včeraj je obhajala svojo 100 letnico

V Samoboru na Hrvaškem živi sama zase in ločena od hrupnega sveta gospa Irma pl. Hirling, ki se je rodila v Varaždinu dne 7. oktobra leta 1838, torej je bila včeraj 100 let stara. Kat dekle se je poročila z avstrijskim stotnikom pl. Hirlingom, ki je bil glavni intendant avstrijske armade ob okupaciji Boene. Nekaj časa eta z možem živel v Zagrebu in tudi na Dunaju, dokler se nazadnje nista preselila v Samobor, odkoder je danes njena rodovina po materini strani.

Po avetovni vojski, ko je postala vdova, bi bila gospa morala postati romunska državljanka, kakor bi bil postal tudi njen mož. Ona pa je hotela ostati v svoji hrvaški domovini. Sto let stara gospa je še vedra in kreпка. Pred dvema letoma je še hodila na sprehod, sedaj pa ne more več. Pač pa se sprehaja po vrtu, igra rada karte in prebira časopise.

Polzela

Naše Katoliško prosvetno društvo bo ponovilo v nedeljo, dne 9. oktobra, ob 3. popoldne pretresljivo zgodovinsko igr »Ben Hur« v devetih dejanjih. Kakor se je videlo preteklo nedeljo, so vloge v dobrih rokah in so bile vse zelo dobro podane.

Dve milijardi za ceste

Slovenija dobi 209 milijonov ali 10.45% — Za melioracije dobimo 51 milijonov ali 11%

Dne 5. t. m. je obiskal Skopje minister za gradbo g. Dobrič Stojanovič, ki je dal posebno izjavo časnikarjem o velikih javnih delih, ki se bodo začela v vardarski banovini. Napovedal je, da bo za ceste porabljenih v tej banovini 220 milij. dinarjev, za melioracijska dela pa 55 milij. din. Torej skupno 275 milij. din. Nadalje je napovedal, da se bo v kratkem začela gradba muzeja Južne Srbije v Skoplju, dovršena bo radijska postaja v Skoplju za 5 milij. din. Skupno je za velika javna dela v južni Srbiji določenih 277 milij. din.

Ob tej priliki je g. minister podal tudi ves program javnih del iz štirimilijardnega posojila. Od tega bosta 2 milijardi din porabljeni za ceste.

Ta znesek se bo na posamezne banovine razdelil naslednje: dravska 209, savska 226, vrbaska 115, primorska 100, drinska 160, zetska 165, donavska 225, moravska 165 milijonov din.

Nadalje je za mednarodno cesto Subotica, Novi Sad, Beograd, Kragujevac, Jagodina, Niš, Caribrod, bolgarska meja določenih 415 milij. din, če k tem zneskom prštejemo še vrbasko banovino z zneskom 220 milij. din, dobimo 2 milijardi din.

Tudi je g. minister napovedal razdelitev 464 milijonov 262.000 din za melioracije in regulacije rek. Na posamezne banovine se razdeli ta znesek takole:

dravska	51.050.000	din
savska	54.495.000	"
vrbska	43.728.000	"
primorska	54.240.000	"
zetska	62.824.000	"
donavska	68.428.000	"
moravska	54.477.000	"
vardarska	55.000.000	"

Nadalje bo kr. vlada iz kredita za javna dela dala tudi kredit 20 milij. din za podpore šolskim občinam v siromašnih krajih za zgradbo ljudskih šol. G. minister je še posebej naglasil, da vlada g. dr. Milana Stojadinoviča izkazuje isto pozornost tudi v ostalih banovinah, ne da bi pri tem delala kakršne koli razlike med posameznimi našimi pokrajinami, ker ji je od tega, da ne bodo vsi državljani brez ozira na njih versko in narodno pripadnost v položaju zapostavljenih, ker je vladi g. dr. Stojadinoviča cilj popolna enakopravnost, ne samo politična, ampak tudi gospodarska.

Povečanje našega deleža

Ko smo leta 1935 prvič dobili večji program javnih del, je bil delež Slovenije pri cestnih delih razmeroma majhen. Od skupne vsote 578 milij.

din, v kolikor je bilo namenjeno za ceste, je odpadlo na našo banovino 33,5 milij. din ali 5,8%. Nadalje je bilo za nove železnice določenih tedaj 234 milij. din, od tega za progo Št. Janž—Sevnica 31 milij. ali 13,25%.

Ce pogledamo izdatke za cestna dela iz teh kreditov, vidimo, da je največ odpadlo še tedaj na veliko mednarodno cesto Subotica—Beograd—bolgarska meja in sicer 310 milij. din in da je bil delež Slovenije razmeroma majhen, saj ni niti odgovarjal deležu, ki ga imamo na prebivalstvu Jugoslavije (v uradni statistiki, oz. ljudskem štetju dne 31. marca 1931 je znašal delež naše banovine 8,21% vsega prebivalstva v državi).

Od skupnega zneska za nova cestna dela odpade na Slovenijo sedaj 209 milij. din, kar je 10,45%. To je vsekakor pravičnejši odstotek, kot smo ga bili vajeni doslej. Iz tega se vidi, da se upošteva važno Slovenije kot okna države v svet, skozi katero prihaja največ cestnega prometa v našo državo in kjer je cestni tranzit skozi našo državo največji.

Za cestna dela dobimo 10,45% vsega zneska za vso državo.

Za melioracije je namenjenih po izjavi g. ministra Stojanoviča 464.262.000 din, od tega naj dobi Slovenija 51.550.000 din. To je približno 11% vsega zneska za vso državo, kar je tudi pravičnejši delež kot smo ga dobivali doslej.

Program cestnih del v Sloveniji

Nektera cestna dela v okviru že navedene vsote 209 milij. din so že razpisana in so delno tudi že licitacije uspele. Razpisane, oziroma so licitacije že bile za cestna dela: Japra—Labore—Kranj—Naklo, in Maribor—Pesnica v skupni proračunski vsoti 28.087.725 din.

Skupni program za cestna dela v naslednjih treh letih obsega v Sloveniji predvsem tele cestne zveze, oziroma modernizacije obstoječih drž. cest: Ljubljana—Japra—Labore—Kranj—Naklo—Jesenice, približno vsota 30 milij. din.

Maribor—Št. Ilj, približno 4 milij. din.
Maribor—Slov. Bistrica, približno 30 milij. din.
Celje—Zalec in Celje—Višnja vas, približno 30 milij. din.

Ljubljana—Domžale, približno 25 milij. din.
Ljubljana—Novo mesto in Ljubljana—Sušak, približno 70 milij. din.

Ljubljana—Planina—italijanska meja, približno 10 milij. din.

Državne ceste skozi mesta, približno 10 milij. dinarjev.

Indeks cen:

Indeks cen na debelo se je v avgustu v primeri z julijem neznatno zvišal, po posameznih skupinah proizvodov kaže indeks cen na debelo naslednje gibanje 1928—100):

	avg. 1937	avg. 1938	avg. 1938
rašč. proizv.	74,5	81,9	83,0
živina in proizv.	66,1	64,1	66,1
miner. proizv.	88,1	88,9	88,3
indust. proizv.	78,0	77,4	76,4
skup. indeks	75,3	76,5	76,8

Žrebanje

I. Zvezne elektrone loterije je preloženo na 23. oktobra 1938.

cene na drobno:

	avg. 1937	avg. 1938	avg. 1938
Beograd	85,9	91,4	92,7
Zagreb	83,2	90,9	89,0
Ljubljana	85,8	88,9	88,5
Sarajevo	83,6	89,3	87,0
Skopje	90,3	96,5	96,7
v 10 gl. mestih	86,0	91,5	90,9

Vloge:

Po kratkotrajnem zmanjšanju vlog v maju 1938 so vloge v naših denarnih zavodih stalno narasle: tako so se povečale v teku meseca julija pri vseh naših denarnih zavodih za 143 milij. din na 11.787 milij. din, tako zopet znatno presegle doslej doseženo najvišje stanje, ki je bilo doseženo dne 1. maja z 11.702 milij. din. Od 1. avgusta lani do 1. avgusta letos so vloge narasle za 778 milij. din. V septembru bodo vloge sicer izkazovale padec, vendar je pričakovati že v oktobrskih številkah zopet znatnega izboljšanja.

Kako velika je plačilna pripravljenost naših denarnih zavodov, se vidi tudi iz dejstva, da je znašala gotovina 20 največjih bank v državi na koncu meseca julija 504, na koncu meseca avgusta pa 476 milij. din. Pri tem so znašale vloge pri teh zavodih na koncu julija, oziroma avgusta 4.051 milij. din. Posojila 20 največjih bank so se avgusta povečala od 3.392 na 3.413 milij. din.

Promet:

Število natovorjenih vagonov je doseglo rekordno višino v avgustu s 171.000 (julija je znašalo število natovorjenih vagonov 155.000, avgusta leta 1937 pa 163.000).

Izročitev kmetijskih dolgov

Po podatkih do 30. septembra je dotlej prevzela Privilegirana agrarna banka od 1.064 denarnih zavodov 106.347 dolžnikov ter je denarnim zavodom odobrila na tekočem računu 163,4 milij. din, v 4% obveznicah pa 54,2 milij. din. Po podružnicah je bil prevzem naslednji:

	Beograd	Zagreb	Ljublj.	Saraj.
denarni zavodi	435	341	166	122
dolžniki	40.937	31.716	8.870	24.824
znesek dolga (v milij. din)	157,5	142,7	133,6	129,2
odobreno:				
v tek. rač.	59,57	43,15	33,0	27,1
v 3% obv.	13,66	18,0	12,75	9,8

Do konca septembra so kmetje-dolžniki plačali banki na anuitetah 212,2 milij. din, in sicer: 143,5 milij. din do konca leta 1937, 69,8 milij. din pa v teku leta 1938. V avgustu so kmetje plačali 7,1, v septembru pa 11,3 milij. din.

Borza

Dne 7. oktobra.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen: v Ljubljani na 238 den., v Zagrebu in Beogradu na 237,20—238,80.

Nemški čeki so ostali neizpremenjeni v Ljubljani na 13,90—14,10, v Zagrebu so beležili 13,8050—14,0050, v Beogradu 13,8937—14,0937. Nadalje so beležili v Zagrebu za sredo in konec oktobra 13,6038—13,8038.

Grški boni so beležili v Zagrebu 31,71—32,35.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 2.263.628 dinarjev, v Beogradu 2.218.000 din. Efektin promet je dosegel v Beogradu 8.231.000 din.

Šport

Liga tekma v Ljubljani

Sarajevska Slavija in naš reprezentant v državni ligi SK Ljubljana se bosta v nedeljo pomerila na ljubljanskih tleh. Ali bo uspelo Ljubljani nedeljskega nasprotnika prisiliti, da bo pustil obe točki v Ljubljani? To zanima slehernega prijatelja nogometnega športa, zlasti še, ker vsakdo ve, da bo Ljubljana napela vse sile, da častno izide iz tega boja. Tekma se prične ob 15 (3).

Lahkoatletski troboj Ljubljana—Zagreb—Beograd

od 21.—23. oktobra v Zagrebu

Zagrebska lahkoatletika podzveza je v zvezi z jugoslovansko lahkoatletsko zvezo sklenila, da se vrši v času od 21.—23. t. m. v Zagrebu lahkoatletski troboj med Ljubljano, Zagrebom in Beogradom. Ako bi še Split sodeloval (o čemer pa odloča zagrebska podzveza), potem bi se ta troboj spremenil v četverboj, sicer bodo pa Dalmatinci tekmovali izven konkurence. Program je isti kot na balkanskih igrah in se bo razvijal vse tri dni. Troboj bi se moral vršiti že v juliju, a ga zaradi finančnih težkoč ni bilo mogoče izvesti. Sedaj pa je zagrebska podzveza dobila precejšno denarno podporo od države in hoče izvesti to srečanje, četudi je že malo pozno.

Hermes i Jadran

V nedeljo bo nedvomno najzanimiveje srečanje I. razreda na igrišču Jadrana. Srečata se najresnejša kandidata za prva mesta. Jadran je prebolel navidezno krizo, kar je dokazal že preteklo nedeljo. Hermes pa je zbral svoje moštvo in nastopi s kompletno gardo. Začetek ob 10 ob vsakem vremenu.

Mislinja (Slov. Gradec) i Disk (Domžale)

Jutri nastopi v Domžalah prvič po združitvi obeh domžalskih klubov Diskovo moštvo v svoji najmočnejši postavi proti SK »Mislinja« iz Slovenjega Grada.

Tekma se prične ob 3 pop. Prijatelji nogometnega športa, podprite s svojim posetom domžalsko mladino!

Nov svetovni rekord v hoji je postavil letonski atlet Liepkalns na 30 km s časom 2.32,34. Pred enim tednom pa je 25 km progo prehodil v novem svetovnem rekordnem času.

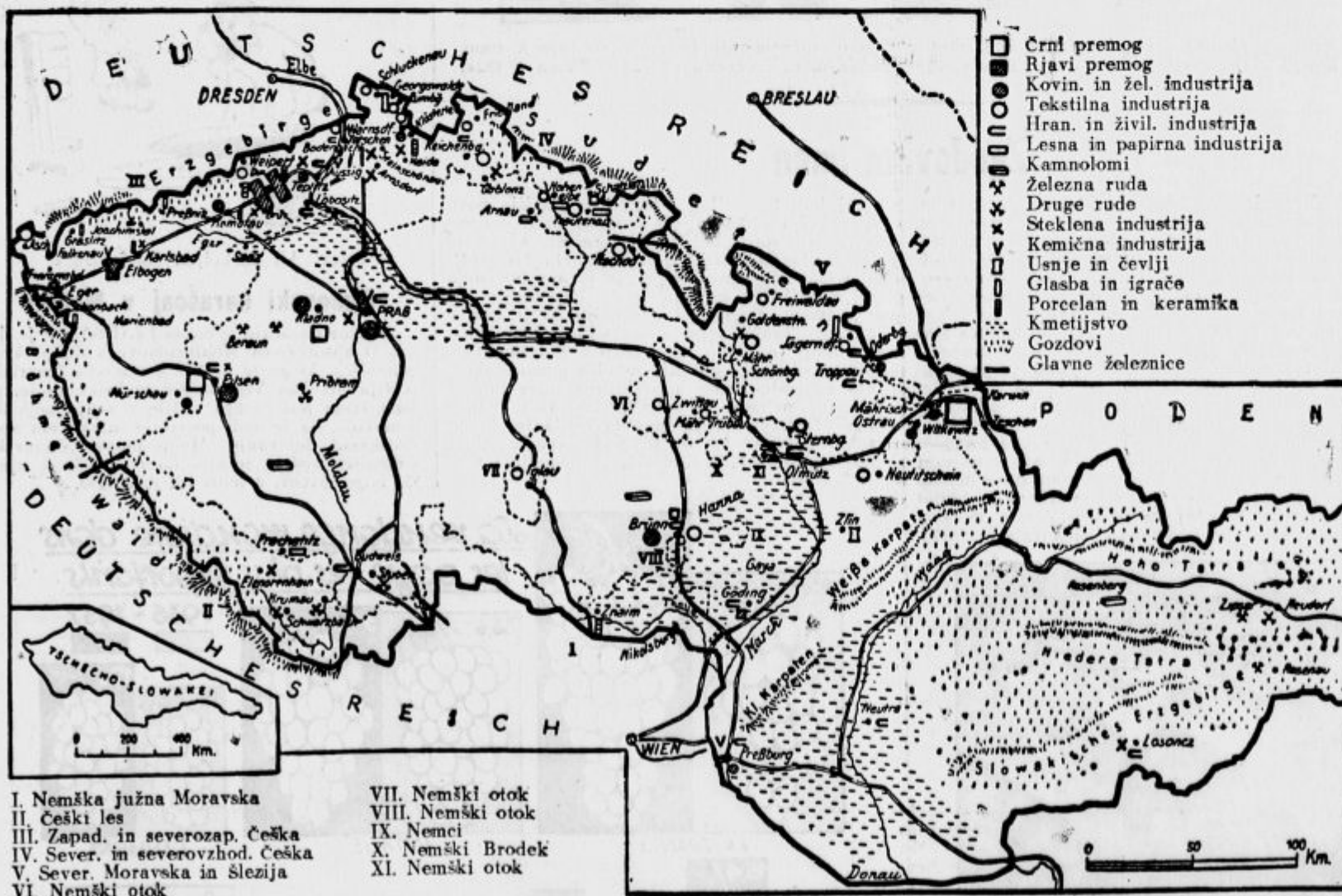
Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Gratika. Pozivajo se sledeči igralci, da pridejo v nedeljo ob pol 10 dopoldne na igrišče ZSK Hermesa: Bačak, Tomažič, Martinčič, Drašler, Zagor, Pipan, Verbek, Potrato, Jankovič, Vili, Rozman, Cimperman. — Načelnik.

SK Mars. Strogo obvezen sestanek bo drevi ob 19 v gostilni Predovič pri klavni za I. in juniorsko moštvo, kakor tudi za gg. odbornike.

V Triglavskem pogorju so do pričetka zimske sezone okrog 15. decembra zaprte vse planinske postojanke. Aljažev dom v Vratih je še redno oskrbovan do vključno nedelje 9. t. m., tako da imajo nedeljski izletniki še možnost, da posejijo to edinstveno dolino pod strminami Triglavске severne stene. Stajno pa je oskrbovan Dom na Komni ter ob Boh. jezeru »Zlatorog«. Postojanki na Crni Prsti in na Ratičevu nista več oskrbovani. V Kamniških planinah je že zaprta Češka koča pod Grinovecem. Koči na Jermanovih vratih in na Koprskem sedlu sta še zasilno oskrbovani ob nedeljah in dan prej tja do konca oktobra. Stajno pa so oskrbovani Dom na Kravcu, koča na Veliki Planini in Dom v Kamniški Bistrici. Planinci, izrahitu jesenski čas za svoje ture, ker preko zime pridejo na svoj račun le smučarji-planinci.

Kaj pridobi Nemčija s sudetsko-nemškim ozemljem?



- I. Nemška južna Moravska
- II. Češki les
- III. Zapad. in severozap. Češka
- IV. Sever. in severovzhod. Češka
- V. Sever. Moravska in Šlezija
- VI. Nemški otok
- VII. Nemški otok
- VIII. Nemški otok
- IX. Nemci
- X. Nemški Brodek
- XI. Nemški otok

»Frankfurter Zeitung«, vodilni nemški gospodarski list, prinaša v svoji številki z dne 6. oktobra daljši članek o prehodu k novemu stanju stvari v sudetskoneemškem ozemlju in Češkoslovaški sploh. Najprej prinaša podatke, po katerih se bo Nemčija povečala za 30.000 kv. m in 3,5 milijona prebivalcev, kar odgovarja našim čenitvam, ki smo jih objavili dne 4. oktobra.

Nova Češkoslovaška po teh podatkih nemškega lista ne bo imela niti 100.000 kv. km z nekaj več kot 10 milijoni prebivalcev (doslej 140.000 kv. km s 15,2 milijona ljudmi).

Glavne industrijske panoge so naslednje (po številu zaposlenih delavcev, nadalje je naveden

delež sudetskih Nemcev): kovinska industrija 391.000 zaposlenih, delež Nemcev 18%, tekstilna industrija 360.000 ljudi — 70%, stavbna stroka 284.000 zaposlenih, hranilna in živilska stroka 238.000, lesna industrija 174.000 — 60%, kamen in zemlja 165.000, od tega porcelanska industrija 20.000 ali 81%, rudarstvo 121.000 ljudi — 40%, steklarska industrija 63.000 — 80%, kemična industrija 41.000, papirna industrija 40.000 — 60%, usnje in čevlji 22.000, glasbila in igrače 11.000 zaposlenih, delež Nemcev 88%.

V naslednjem objavljamo karto Češkoslovaške po »Frankfurter Zeitung«, torej iz nemškega vira. Karta kaže v rimskih številkah okraje, za katere

pravijo Nemci, da so kompaktno naseljeni in kjer da so njihovi jezikovni otoki. Karta kaže nadalje, kje so najvažnejše industrije v Češkoslovaški. — Kaže, da bo nova Češkoslovaška pretežno kmetijska država.

Brez konkurence

je tvrdka KLEFIS v kakovosti svoje šunke in narezkov. — Prepričajte se o tem v delikatesi

V. A. Janež na Aleksandrovi

pri operi, tel. št. 3455.

Svet se manjša

Beyrut, letalsko središče bližnjega Orienta

Zgodovinsko žarišče na vznožju Libanona — Orient se prebuj — Porušeno, zavzeto, izropano

Ko je Francija sklenila, da bo v Beyrutu zgradila letalsko pristanišče, so začeli vsi strokovnjaki gledati na to z dvajati. Prvič, da je neizvedljivo, drugič nepraktično in tretjič — predrago! Toda vlada se ni dala motiti, sestavili so študijsko komisijo ki je leta 1936 od-

Načrti se bodo skoraj uresničili. Progo iz Kaire v Haifo bodo podaljšali do Beyruta; Sirijo bodo za dneve približali Egiptu. Neka palestinska družba hoče zvezati Tel Aviv z Beyrutom in posebne zračne proge iz Beyruta v Kairo in iz Beyruta preko Damaska v Alepo so



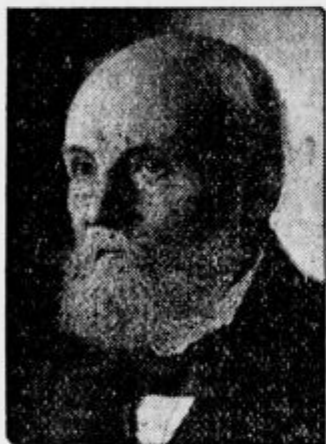
Beyrut

pofovala v Sirijo. Obrnili so se na jugozahod, proti sipinam, ki vežejo Ras Beyrut z gozdičem pinij blizu železniške proge za v Damask. Prav ozek je pas med Sredozemskim morjem in Libanonom, a prav tam je bilo treba zgraditi pristanišče za letala. Prišli so tudi strokovnjaki za gradnjo pristanišča, saj je bilo treba na en mah zabiti dva žebila. Beyrut močno štrli v morje. Na severu mesta je Zaliv sv. Jurija, ki je že tisočletja tisto pristanišče, ki je bilo zne-raj središče ljudskih pritokov in je že od nek- daj križišče trgovskega prometa v bližnjem Orientu.

Toda staro pristanišče je bilo premajhno. Mesto ima že 100.000 prebivalcev, zračne letalske proge iz Egipta v Palestino se bolj in bolj zgoščajo v omrežje daleč proti Iraku in Indiji. Treba je bilo zgraditi pristanišče. Kmalu so prihrumeli avtomobili z gradbenimi potrebščinami, vozili so mimo mošeje, mimo sanjavega turškega pokopališča vzdolž ameriške cerkve do protestantske bolnišnice. Ondi so morali delavci peš na sipine. In že čez nekaj tednov je bila tu armada delavcev vseh plemen, ki so noč in dan delali.

Povsod pota po zraku

Bagdad, mesto v Medreču, je in ostane vozlišče v zračnem prometu Orienta. Z ene strani hitijo letala iz Aten in Egipta indijski državi nasproti, na drugi strani skušata Palestina in Perzija dobiti stik z zračnimi progami. Tako je bilo hitro treba priključiti še Prednjo Azijo.



V starosti 89 let je umrl v Berlinu Ferdinand Schrey, ki je leta 1887 iznašel poseben steno-grafski sistem, ki so ga čez 10 let zatem uvedli po vsej Nemčiji

Evharistične slavnosti na Malti

V poslednjem tednu oktobra bodo obhajali verniki sredozemskega otoka Malte 25-letni spominski jubilej sijajno uspelega evharističnega kongresa iz l. 1913. Poslednjega dne slavnosti, na praznik Kristusa Kralja, bodo obhajali posebno evharistično slovesnost otrok. Takrat bodo v procesiji nesli sv. Rešnje Telo iz La Valette v Floriano, kjer bo na prostranem trgu slovesna sveta maša. Ob tej priliki bo 20.000 otrok prejelo sveto obhajilo; 140 ciborijev je v bližnji cerkvi pripravljenih v ta namen.



Ženska policija v Pekingu, ki so jo uvedli Japonci in ki ima zlasti to nalogo, da upravlja begunce in internirance

že ustanovljene. Dalje se že pripravlja zveza Teherana z Bagdadom preko Damaska do Beyruta.

Dvanajst mednarodnih letalskih prog, ki jih upravlja osem držav v bližnjem in daljnem Orientu, opravlja promet. Anglija in Italija imata vsaka po dve progi; Holandska, Francoska, Poljska, Nemčija in Turčija imajo po eno progo, medtem ko upravlja Egipt kar tri zveze. Sedem novih zračnih prog pa proučavajo in so že v načrtih.

Najbolj zanimiv načrt pa je ameriški. Po tem načrtu naj bi se letalska proga iz Amerike na Azore, odkoder vodijo vse zveze v Evropo, kar do Aleksandrije podaljšale, in bi hkrati

zvezale Ameriko z Azijo kar preko Afrike. Newyorška svetovna razstava naj bi privkral doživela uresničenje teh orjaških letalskih zvez. Holandska hoče neposredno spojit Amsterdams Kairo, od onod je nato zveza za v Sirijo in Indijo. Nemški načrti pa niso nič manj orjaški kot so ameriški. Nemška »Lufthansa« hoče izvesti prevoz z letali od Berlina preko Aten in Kaire preko Bagdada do Kabula, oziroma bi se proga še odcepila v Teheran. Grčija bo preletela progo Atene—Aleksandrija, Poljska pa, ki je spojila Varšavo z Lyddo, hoče prav tako izgraditi svojo progo.

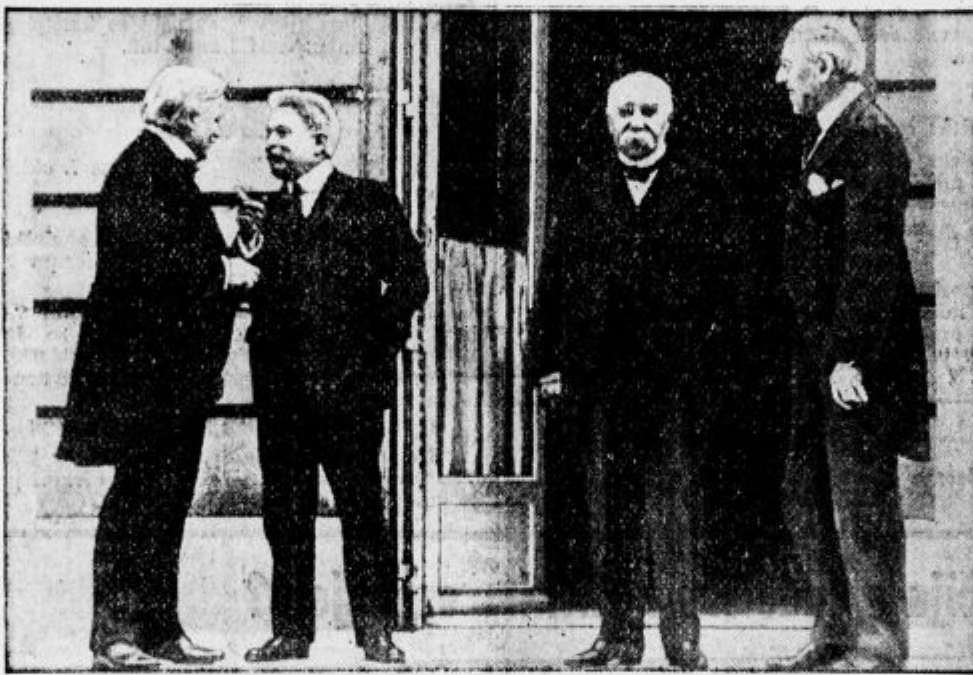
Zaradi poroke egiptovske princeze s prestolonaslednikom iz Perzije, bo podaljšana egiptovska proga iz Kaire preko Bagdada pa do Teherana.

Turčija je zaprla ozračje nad seboj

Medtem ko hoče egiptovski kralj Faruk novo progo Kaira—Teheran sam izvesti, pa noče vlada Kemala Atatürka dati nobenih letalskih koncesij tujim državam. Turčija je doživela v prejšnjih stoletjih marsikaj slabega s tujimi državami in je zaradi različnih licenc zašla v denarno odvisnost, ki so jo nato politično izrabljali. Zatorej je Kemalova vlada sklenila, da ukine že uvedene letalske proge Pariz—Bukarešta—Istanbul kakor tudi zvezo Rim—Atene—Sambul. Edino nemška letalska proga preko Stambula v Teheran še obratuje. Če bi turška vlada ukinila to prepoved, bi bila Turčija na mah v središču zračnih prog, tako pa jo je že prehitel Beyrut s svojim novim letalskim pristaniščem.

Pristanišče raste iz pristanišča

V Orientu ni kar tako preprosto zgraditi kako letalsko pristanišče. Nikakih s travo poraslih tal ni na sipinah, povsod sili v ospredje fini, suhi puščavski pesek. Najbolj pereča zadeva je oskrba z vodo in tako se je morala gradnja opirati na nove smernice. Za zgled so jim bile skušnje iz Basoraja ob Perzijskem zalivu in novo letalsko pristanišče so po tem



Veliki predvojni državniki, ki so si l. 1919 v Versaillesu zamislili drugačno srednjo Evropo, kot jo zdaj sestavljajo. Od leve: Lloyd George, Orlando, Clemenceau († 1929), Wilson († 1924)

Zgodovina imen

V angleškem brodogovju je tradicija izredno važnega pomena. Ondi so glede na stare šege, stara imena in sličnih zadev, kar je v zvezi z brodogovjem, naravnost okosteneli v starokopitnosti. Ker ima Anglija takšno nešteto brodogovje, bi si človek mislil, da bodo imele poedine ladje kar številke ali črke ali pa zvezo obeh, saj je težko izbrati tako neznansko število različnih imen. Pa je vendarle drugače. Najprej so iskali nova imena, pozneje pa se je udomačila navada, da so dajali imena prejšnjih, pa že neuporabnih ladij, tudi novi mladim. Ta navada se izvaja tudi v nemškem brodogovju, kjer imajo, na primer, več križark z imenom »Köln«. Britska admiraliteta je dala v seznam imen novih ladij za leto 1938, tudi stara imena. Tako je umljivo, da se je ime »Lion« za bojno ladjo pojavilo zdaj že petnajstič iz 16. stoletja. Poslednjič se je tako imenovala križarka

v vojni 1914—18. Ražen tega ima Anglija novo bojno ladjo »Temeraire«, in točno pred sto leti so razdri staro ladjo »Temeraire«, ki se je bila proslavila v bitki pri Trafalgarju. Dve ladji sta nosili ime »Implacable« in to ime bo imela tudi nova ladja, nosilka letal. »Implacable« pa se je imenovala tudi druga ladja, ki je bila v bitki pri Trafalgarju, a na strani Francozov. Še zmeraj je videti njen trup v Portsmouthu, kjer je zdaj za večbanje mladih pomorščakov. Celo za podmornice uporabljajo stara imena. Tako, na primer, je neka podmornica imenovana »Torbay«, ki je ime davne ladje, ki je imela 80 topov in se je pod viceadmiralom Hopsonom leta 1702 udeležila ekspedicije v Cadiz.



Voditelj britske legije v spornem sudetskem ozemlju, sir Francois Fetherstone-Goodley

zgledu asfaltirali. Prostor za prilet mora biti daljši in širji kot je v Evropi, ker je v toplem ozračju manj odpornosti, in zato zahteva dvig letala tudi daljši odlet. Ker gradijo kakih 8 kilometrov od novega letalskega pristanišča tudi beyrutsko pristanišče, so morali obe gradnji spojit v dela po na novo zasnovanem sistemu. Iz sipin so morali odmetati 1½ milijona kubičnih metrov peska, da so mogli prostor izravnati. Te orjaške množine peska so speljali naravnost v novo pristanišče in gradnjo z njim novo obrežje. Tako je letalsko pristanišče pomagalo graditi morsko pristanišče, in s tem so dosegli, da je »stalo vse letalsko pristanišče komaj deset milijonov. Pa so zgradili povsem moderne zgradbe, podzemne hangarje in so se sezidali za potnike poseben hotel, ki se more kosati tudi s hotelom v Basoraju, ki slovi po vsem svetu.

Beyrut, ki tvori že od nekdaj vhod za kulturo in vojske v bližnjem Orientu, je videl v svojih zidovih že poganjke vseh evropskih in prednjeazijskih plemen. Oblegali so ga, zavzemali, zavzeli, porušili, iznova pozidali, šole ustanavljali in potomci vseh narodov so sodelovali pri gradnji tega mesta. Tu je ameriška in še francoska univerza, ki pričata o ukažljivosti prebivalcev. Ko pa bodo prvi srebrni ptiči razprostrli svoje jeklene peruti nad to mešanico evropskega selišča in hkrati nad tem mestom iz Tisoč in ene noči, se bo začela nova doba v zgodovini tega častiljivega mesta...

Puščava Kalahari se več

Vlada Južnoafriške Unije bo izbrala posebno komisijo, ki naj preišče vznemirljiv pojav, ki ogroža več provinc. Puščava Kalahari se namreč venomer veča. Ta puščava, ki zavzema orjaški del Bečuana, se širi na zahod in jugozahod in zasipa s peskom pokrajine, ki so bile doslej rodovitne in ki so obljude. Povečanje puščavskih ploskev pa ne vpliva samo direktno na ogrožene pokrajine, marveč vpliva tudi na spremembo podnebja v vsej Južni Afriki. Poletja so bolj suha, dežja je zmeraj manj in pašniki so vedno manj izdatni.

Noben od indijskih jezikov ne pozna izrazov za besedi: prosim in hvala!

Pravijo, da so imeli davni prebivalci zemlje vedno dvojčke in trojčke.

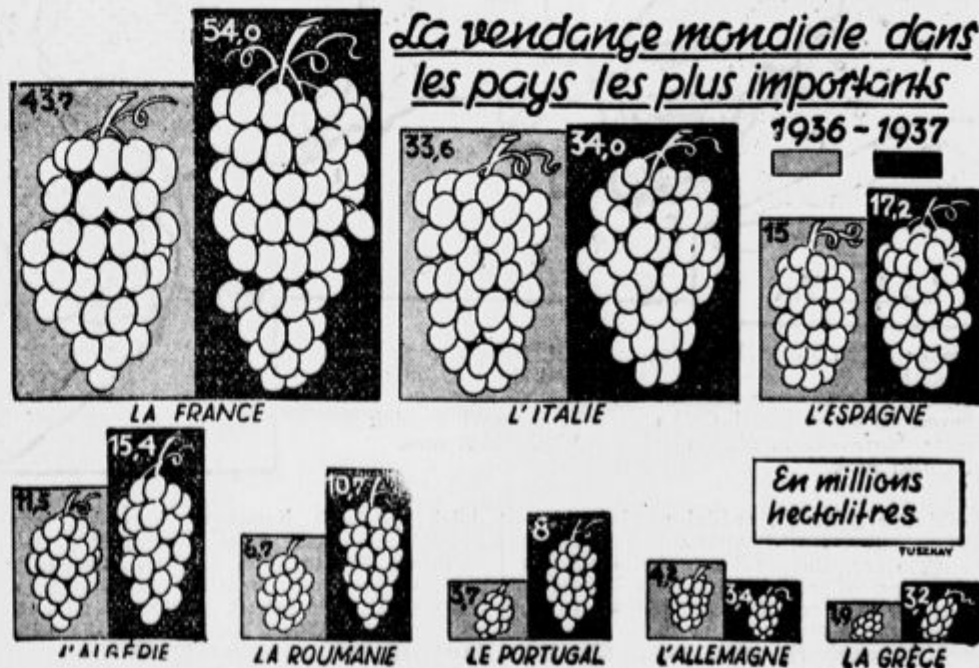


»Mama! Ali parkeljno telefonira?«

Duhovski naraščaj v Mehiki

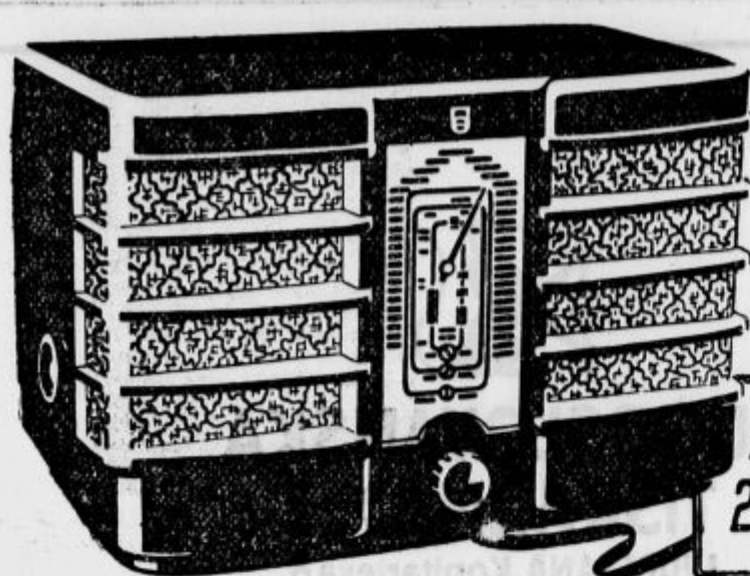
Kakor poročajo iz Santa Fé (USA), se je do- slej 31 absolventov Montezumovega duhovskega semenišča, ki ga je l. 1937 ustanovila ameriška škofija pri Las Vegasu, tik mehiške meje, po mašniškem posvečenju vrnilo v svojo mehiško domovino, da se ondaj posvetijo težavnemu apostolskemu delovanju. Montezumovo duhovsko semenišče vodijo jezuiti. Lani je bilo v njem 352 bogoslovcev, a letos jih je že 450.

La vendange mondiale dans les pays les plus importants



Francija ima največ vina

Za lansko leto so znane dokončne številke o vinski letini. Francija ima 1½ milijona hektarjev vinogradov in je pridelala 54 milijonov hektolitrov vina. S tem je prekosila Italijo za 20 milijonov hl, medtem ko je bila ta razlika l. 1936 le 10 hl. Romunija, Portugalska in Grčija so tudi mnogo pridelale. Leta 1937 so v Evropi vsega skupaj pridelali 172 milijonov hektolitrov vina, torej za 11,8% več kot leta 1936.



PRVOVRSTEN SUPER ZA MALO DENARJAJ!

Selektiven prejemnik z bogato izbiro postaj - prejem preko-morskih postaj! Poceni, dober in zanesljiv aparat za one, ki

željlo, da si za malo denarja nabavijo radio ali zamenjajo svoj zastareli prejemnik z novim

Din.
2880.-

PHILIPS

Tipa
215



Kaj sodite o meščanski šoli?

VI.

Meščanske šole imajo namen, da dajejo učen-
cem obsežnejšo splošno izobrazbo, kakor jim jo
morejo dati višje ljudske šole, da pripravljajo
učence za trgovinske, obrtnoindustrijske ali kme-
tijske življenjske poklice s tem, da jim dajo za-
okroženo praktično znanje in jim razvijajo ljube-
zen do teh poklicev. Končno je naloga meščanske
šole tudi, da pripravljajo učence za srednje stro-
kovne šole. Na podlagi teh nalog so razdeljene
meščanske šole v tri smeri: obrtnoindustrijsko,
trgovinsko in kmetijsko. Svoje naloge izpolnjuje
meščanska šola v polni meri. Iz zadnjih statistik
o absolventih meščanskih šol je razvidno, da se
posveti večina absolventov svobodnim poklicem:
trgovini, obrti in kmetijstvu, mnogi nadaljujejo študi-
je na strokovnih šolah, kjer so zaradi praktične
izvežbanosti mnogo bolj zaželeni kot učenci dru-
gih šol. Sedanji učni načrt je prirojen tako, da
se predavajo vsi učni predmeti praktično po smeri
šole. Zato daje meščanska šola po svojem ustroju
prav dobro in temeljito predizobrazbo za praktične
življenjske poklice. Za naše razmere je uvedba
ameri nekaj novega, kar je izvalo mnogo kritike
tako pri učiteljsvu meščanskih šol, kakor tudi pri
starih meščanskošolskih učencih. Iz sedanjih iz-

kustev na meščanskih šolah je skoraj soglasno
mnenje, da je delitev meščanskih šol po smereh
za naše razmere neprimerna, v praktičnem pogle-
du pa zgrešena. Meščanska šola obiskujejo učenci
v starosti od desetega do štirinajstega leta in so
kot taki še nezreli za strokovni pouk. Poleg tega
še nimajo dovolj splošne praktične osnovne iz-
obrazbe. Nobene meščanske šole ne obiskujejo
samo učenci, ki se bodo posvetili vsi samo kmetij-
stvu ali trgovini ali obrti, ampak odhajajo absol-
venti meščanskih šol v najrazličnejše poklice, zato
je delitev meščanskih šol po smereh praktično ne-
izvedljiva in neprimerno omejena. Meščanska šola
naj bi upoštevala predvsem pokrajinske in kra-
jevne razmere. Tako bi najlepše izpolnjevala svojo
nalogo: nuditi ljudstvu večjo praktično izobrazbo.
Zaradi uvedbe smeri se lahko zgodi, da n. pr.
trgovci ne bo sprejel absolventa kmetijske ali
obrnnoindustrijske smeri meščanske šole, obrtnik
zopet ne onega trgovca ali kmetijske smeri itd.
Strokovne šole bodo zopet gledale, katero vrsto
meščanske šole je učenec dovršil itd. Tako bo na-
stala zmeda, ki bo nepregledno škodila vsemu
narodni. S tako izobrazbo se bo še bolj širila
brezposelnost in polovičarska inteligenca. Učenec
si mora pridobiti vpogled v naše splošno gospo-
darsko življenje, mora se praktično izveždati v
osnovnih in najnavadnejših delih praktičnega živ-
ljenja, preden se hoče specializirati. Saj so pri
nas vse tri panoge (trgovina, kmetijstvo, obrt in
industrija) v nekem smislu zelo tesno povezane
med seboj. Učencu naj se nudi najprvo neka sploš-
na gospodarska izobrazba in naj se ga praktično
izvežba v veselju do dela. Vse to naj bo priprava
za strokovno naobrazbo. Zato naj imajo meščanske

šole enoten učni načrt, ki naj bo predvsem prak-
tično usmerjen. Le tako bo meščanska šola izpol-
nila svojo nalogo, da pripravlja učence za praktič-
ne poklice in za strokovne šole. Rudolf Wagner.

Kranj

Na državni mešani meščanski šoli v Kranju
je ministrstvo prosv. dovolilo drugi razred. Učenci
(ke), ki so se zglasili za ta razred, naj se zglase
v upraviteljski pisarni na Trubarjevem trgu v
ponedeljek, dne 10. oktobra. Oni učenci, ki so se
vpisali v druge šole, naj prinesejo s seboj potr-
dilo, da so plačali šolnino in prispevek za zdrav-
stveni fond, oni pa, ki še niso vpisani, davčno
potrdilo in zadnje šolsko izpričevalo.

Šoferski izpiti poklicnih šoferjev in samovo-
začev motornih vozil se bodo vršili za okraje
Kranj, Radovljica in Škofjo Loko v torek, 25. okt.
ob 8 zjutraj pri okr. načelstvu v Kranju. — In-
teresi naj svoje pravilno opremljene prošnje
pravočasno vložijo pri okr. načelstvu v Kranju.

Francoski tečaj se prične prihodnji teden v
gimnaziji. Kdor izmed meščanstva želi obiskovati
večerni začetni ali nadaljevalni tečaj, naj se takoj
po nedelji javi pri gimn. slugi g. Semenu.

Za ljudskošolske otroke se prične priprav-
ljalni francoski tečaj v torek ob 2 popoldne v
gimnaziji. Starši, olajšajte svojim otrokom ka-
snejši pouk v srednji šoli!

Jesenice

Stari gasilski dom so podrli. Te dni so odstra-
nili staro zgradbo gasilskega doma, ki je služila
svoj čas tudi za občinske zapore.

Stare Jesenice izginejo tudi pri pogrebih. Na
Jesenicah imamo kar dva pogrebna zavoda, ki oba
razpolagata s pogrebni vozovi. Umrlih torej nič

več ne bodo nosili. Pogrebni zavod Lazar je pred
kratki nabavil nov voz in slučaj je nanesel, da
so prvega peljali v tem vozu gospodarja samega.

Slovo ravnatelja inž. Dostala. Z Jesenic in od
železarne se je poslovil poznani strokovnjak in
dolgoletni tehnični ravnatelj KID inž. Dostal. Od-
stopil je moral zaradi hude bolezni. Odšel je na
zdravljenje v inozemstvo. Ravnatelj Dostal je de-
loval na Jesenicah 7 let in je veliko njegove za-
sluge, da so jeseniške železarnice prenovljene.

Krekov dom — središče društvenega življenja.
V Krekovem prosvetnem domu je delo zopet oži-
velo. Vsak večer se tam zbirajo posamezni odseki
in pripravljajo delovne programe za delovno zim-
sko dobo. Pred občinim zborom matičnega KPD
bodo izvršeni vsi občini zbori posameznih odsekov.
Najagilnejši med odseki je gotovo »Aljaž«, ki je
pripravil za svoje predstave najmodernejšo raz-
svetljavo odra, katere je etala nad 15.000 din.

Ptuj

Ljudska univerza. Naknadno smo zvedeli, da
predavanje L. M. Škerjanca dne 7. t. m. ne bo v
prosvetni dvorani »Mladike«, temveč v prostorih
Glasbene matice na Hrvatskem trgu. Začetek bo
ob 20. Vsa druga predavanja pa bodo v »Mladiki«.

V Vičari je 5. t. m. nenadoma umrla Beluhan
Ivana roj. Sveneš. Ponoči ji je nenadoma postalo
slabo, omahnila je in kmalu nato izdihnila. Stara
je bila 44 let. Naj v miru počiva!

Kaj je s smrdom na živilskem trgu? Na Tyr-
ševem trgu strahovito smrdi iz kanalov. To povzro-
ča zelo neprijeten občutek, posebno še, ker morajo
biti v vodi razni odpadki, kakor n. pr. klor i. dr.
V bližini je namreč kemična čistilnica in barvarna
in od tam se dovaja voda v kanale, odkoder zaradi
slabe kanalizacije počasi odteka. Zdravstvena
oblast naj ukrene nekaj proti temu, kajti takšna
higiena nikakor ni v skladu z nekaj metrov odda-
ljenim živilskim trgom! Naš Ptuj mora postati pri-
vlačna točka za tujski promet!

Celjski trg in celjska okolica

Z letošnjo letino so okoličani, ki spravljajo se-
daj svoje pridelke, zadovoljni. Zita in okopavine
so dale precej dobrega pridelka, razen hmelja, ki
je dal skoraj polovico manj ko lani. Škoda je le,
da se okoliški kmetovalci v dovoljni meri ne pe-
čajo z vrtnarstvom, ker bi s tem regulirali cene na
celjskem trgu. Cene zelenjave in sočivja, kakor
tudi drugih pridelkov na celjskem trgu so precej
visoke. Tako velja ena glavica endivije 1 din, kilo-
gram poznega zelja 1 din, kilogram kislega zelja
4 din, kilogram ohrovtja 2 din, kilogram karfijske
8 din, komad kolerabe 0,25 din, kilogram kumare
4 din, kilogram paradižnikov 3 din, mali kromček
špinata 1,50 din, kilogram stročnega fižola 2,50 din,
kilogram čebule 3 din, kilogram krompirja 1 din.
Na trgu poročajo Celjani, da je kalčaga na celj-
skem trgu zelo primanjkuje. Gospodinjje se boje,
da bo letošnji jesen pomanjkanje zelenjave in so-
čivja ter da bodo cene še bolj poskočile. Tržno
nadzorstvo sicer vsako leto skrbi, da prihaja na
trg zelenjava z južnih krajev, vendar pa to vpliva
na cene, ki navadno zelo poskočijo. Mnogokrat se
dogaja pozimi, da je trg skoraj popolnoma brez
zelenjave, ali pa služijo le tuji. Spomladi so se
slišale pritožbe, da okoličani ne morejo prodati
svojih pridelkov. Res je to. Zato bi priporočali
vsem okoličanom, da naj bi skrbeli zlasti za je-
sensko zelenjavo, ki bi jo v pozni jeseni in pozimi
prav lahko prodali za lepe denarce, cene na celj-
skem trgu pa bi se uravnovesile. Letos se tudi
dogaja, da nekateri prekupčevalci ustavljajo že v
okolici kmetice in jih pregovarjajo, da jim prodajo
to, kar so bile namenjene nesti na trg, nato pa
navijajo cene. Kontrola nad takimi tekači je sicer
zelo težka, vendar lahko to kmetje sami odpravijo,
saj gre v škodo njim in meščanom. Prav je tudi,
da tržno nadzorstvo zahteva od donalcev zele-
njave, sadja in drugega, ki v večjih količinah pri-
našajo na trg, potrdilo od občinske uprave, da je
vse to domač pridelok in da niso prekupčevalci,
zlasti ker se prikladi na trg mnogo Židov, ki znajo
šar prav posebno navijati cene. Na drugi strani pa
prosimo, da se ne zahtevajo ta potrdila tudi od
kmetov, ki slučajno pripeljejo kak voz grozdja,
jabolk, hrušk ali zelenjave, ker jih s tem odvra-
čajo od podrobne prodaje na trgu in raje prodajo
kakšnemu prekupčevalcu, ki zopei navija cene.

Konči Ahačič:

Bumček in Bunkica

Pri teti je bilo že pet. sob. polnih ve-
selih, razposajenih, lepo oblečenih malih
maškar. Zati pajaki z nabranimi ovratniki
in hlačkami in z mnogimi zvonceki; metuljčki
s pisanimi krili; rožice, ki bi bile kar prave,
da bi imele samo eno nožico; golobčki beli
in mucki veseli. In zdaj so prišli še kar trije
medvedki, vsi enaki, da nisi mogel ločiti
drugega od drugega. Vse maškare so se lepo
igrale in plesale ob godbi, ki so jo delali
godci s pritiskanjem, pihanjem in udar-



janjem in sploš razsajanjem. Godbo je bilo
skoro lepše videti, kakor slišati.

Pri plesu je pokazal vsak, kaj zmoro.
Bumček je v hitrih obratih in v smešnih
skokih prekosil vse. Zato so ga izbrali za
kralja. Dali so mu zlato papirnato krono na
glavo in mu pripeli na srček kolajno. »Pa
menda ne sega prav do srca, ta igla bodeča
kolajnasta,« se je zbal Bumček. No — kmalu
se je pomiril, ko je videl, da je odlikovanje
obviselo le na dlaki.

Ise von Stach:

Poslanci iz Voghere

Kulturno zgodovinski roman iz protestantske dobe.
Poslovenil Fr. Omerza.

Ko se je neki vojvoda zgrudil na lovu, mu je
padla iz prsnega žepa švicarska knjižica, ki je go-
vorila o sramotnem trinoštvu farjev. Neki zavr-
ženi Italijan jo je prevel v jezik, ki ga je ustvaril
Bog v slišanem ritmu. Ko je neki pravoverni du-
hovnik slikaš strašno sodbo, ki zadene krivoverca
na tem ali onem svetu, je neka zagnjana dama
etokala in premočila njuhalni robec s solzami ka-
znivega sočutja — take in druge sumljive dogod-
ke je našteval gospod Teofil z živahnimi kretnja-
mi. Felice je hvalil v srcu Boga, da ni njemu —
Felice — izročil svete cerkve, katere sovražnikov
ne bi on v svoji zaspani glavi gotovo nikoli prav
spoznal. Občudoval je pa gospoda Teofila nič manj
zaradi njegove vneme. Neizmerno ga je celo pre-
vezelo spoštovanje, ko je na koncu seje vstal Ca-
raffa in rekel navzočim s tistim vzvišenim žarom,
ki ga da človeku duhovna strast:

»Pomislite, preden se razidem, da smo mi
postavili za čuvarje velike zadeve katoliške edi-
nosti. Ni na zemlji morja in gorovja, ki bi moglo
postaviti mejo vladji križa, ni naroda, ki bi se
smel odtegniti vse obsegajoči cerkvi. Pomislite,
moji prijatelji, da se ohrani ta enotnost, je treba
skrajnega napora proti okuženim razkolnikom.
Nihče naj se ne poniža, da bi trpel ta tvor na
belem telesu Kristusovem, ampak vsak naj gre
zaradi najmanjšega suma nemudoma na delo, ne
da bi se oziral na kneže in prelato, če bi se
ekušali morda braniti s ščitom mogočnosti. In pre-
klet bodi, kdor nemarno vrši delo Gospodovo,
kdor zadržuje svoj meč, da ne preliha krvi!«

Te besede je govoril kardinal z dvignjenimi
rokami, z žarečim pogledom in s tresočim se
glasom. Neka negotova plaha bojažen je prevzela

vse, ki so poslušali, in je šele popustila, ko je
Caraffa mlo dodal:

»Klor prizna, z njim se naj ravna s krot-
kostjo in očetovskim usmiljenjem!«

Ko sta se vračala tisti večer Ambrogio in Fe-
lice v samostan, je pravkar plovil lune prvi kra-
jev v srebrnem vzduhu lastne svetlobe, se srečno
pozibaval na rdečastih večernih oblakih in zdelo
se je, da odhaja v zračnem zamahu. Zakaj naj bi
tudi kazal svojo milino svetu, ki sklanja razumne
glave, namesto da bi vdano pogledal kviku? Ah,
že so oslepele Feliceve oči za jesenske lepote
tega večera, že so se obrnili z zmučenim izrazom
na mladom obrazu k Ambrogiju in rekel:

»Brat, moja vest me toži. Zivel sem, kot da
je delo našega Gospoda Kristusa na zemlji kon-
čano. Kako naj obstanem pred njim, ki je objubil,
da bo izpljunil mlačne iz svojih ust?«

»Počasi,« ga tolaži Ambrogio; »eden sadi, dru-
gi zaliva, tretji ruje plevel, končno dobe vsi pra-
vično plačilo.«

Prihodnje dni je preživel Felice bolj vneto v
verskem premišljevanju kot je imel do zdaj na-
vado. Ko je ravno mislil, da je jasno spoznal rim-
sko inkvizicijo kot blagoslovljeno, potrebno, četudi
težko napravo, ga je poslal prior iz Santa Maria
sopra Minerja v palačo Colonnov (Colonna, slavna
rimska rodovina, ki je živela večkrat v sovrastvu
s papeži. Tukaj naj omenim samo Stefana, rojene-
ga leta 1348, katerega sinova kardinal Giovanni
in škof Giacomo sta podpirala Petrarca. Palazzo
Colonna ob baziliki apostolov s krasnimi gale-
rijami in vrtnimi nasadi je segala do vrha Kvir-
inala) na poročilo, naj odda kneginji v bele roke
v samostanu spisano razpravo »O veliki nemški
herezijski.«

»Za utrditev katoliške vere,« je rekel prior,
ki je bil njen spovednik, ko je smehtljal se zapri-
oč in jih spet odprl, »in s pozdravom in očetov-
skim blagoslovom.«

Proti večeru je korakal Felice z razburjenim
srcem proti bližnjemu Kvirinalu; kajti pot h kne-
ginji je bila zapeljiva in hkratu strašljiva. Zato
je zadrževal korak, čim bolj se je bližal palači,
se ustavil od časa do časa in začel v knjižici listati
in brati, da bi pomiril vznemirjenost in malo vi-
del, kaj je vedel dominikanski brat tako strašne-
ga povedati. Ker je bilo pisano v latinskem je-
ziku, je vedel, da tekmuje kneginja po učenosti z
moškimi, toda spodbudno in hkrati prilizljivo po-
svetilo ga je pončilo, da želi tudi ženska biti
čestna zaradi svoje lepote.

Prehitro je bil Felice pred težko nalogo, da
pride mimo trupe služabnikov, da bi se rešil po-
slanstva. Toliko je že spoznal po kratkem obče-
vanju s plemenitniki, da govore sami prijazno in
vključno, služabniki pa da bi neredko radi s svojo
domišljavostjo in trdoto nadomestili, kolikor manj-
ka onim neumne ošabnosti. Toda s travo okra-
šeni služabnik pri vstopu v palačo ga nikakor ni
sprejel, kakor se je bal, kot menih, ki hoče be-
rečiti, ampak ga je vprašal brez vsiljive nadež-
nosti, če želi priti pred vojvodinjo, in ga oddal
drugemu strežniku, dokler ga ni pripeljal tretji
do praga in pred obličje najlepše žene v Rimu.
Knjižica v njegovi roki je služinčad bolj prepri-
čala o pravičiji obiska pri vojvodinji v sprejemnici,
kakor je bilo njemu samemu ljubilo; kajti prav
rad bi se dal pred vstopom nekaj trenutkov za-
držati z obširnimi pripovedovanjem, kaj je s knjigo.

Zdaj je stal pred Giovanni Colono in osupel
je opazil tudi krog gospodov in dam, ki so bili
vsi, kakor je takoj spoznal, zelo plemeniti, učeni
in lepi. Vzelo mu je popolnoma besedo, kar je
pa malo škodilo, ker mu je vojvodinja s prijaznim
nasmeškom takoj vzela iz roke knjižo in vzklil-
nila: »To mi pošlji gotovo moj ljubi prior!« Nato
se je obrnila h gostom, prebrala glasno naslov
knjige in srčno posvetilo in šaljivo pripomnila:
»Ali sem jaz sama med nami, ki potrebuje take
lekcije od svojega spovednika?«

Vojvoda Ascanio je pustil, da je to vprašanje
njegove soproge kot retorčno razbrnelo po dvo-
rani brez odgovora, in se obrnil ne brez ostrine k
najhujemu grbastemu možičku, ki bi se čisto zgub-
il v bleščetem sedcu, če ne bi bile orlovsko
oči neprestano in od vsakega zahtevale njegovega
mnenja o smešni prikazni.

»Don Nicolò,« nagovori vojvoda čuđaško po-
kveko, »dolžni ste, da nam pojasnite najnovejšo
najdbe na zvezdnatim rimskem nebu.«

Felice je zapazil, da vojvoda ne ljubi ver-
skega razgovora. Ker se je smatral za prenz-
kega, da bi stal v knežji palači kot kras ali na-
sprotje, je prosil, če se sme odstraniti. Toda Gio-
vanna Colonna ni imela svojih sprejemov nikdar
za bolj posrečene, kakor če je mogla najmanj po-
dobne ljudi prisiliti, da merijo njen govor drug
proti drugemu in njen pogled drug poleg dru-
gega; zato je zahtevala, da se menih usede, in
mignila služabniku, ki je takoj natočil novemu
gostu kot zlato čistega vina iz vojvodine Palliano.

Don Nicolò je ljubil, da ga posluša vsa druž-
ba, kadar govori; zato je počakal, da se je Felice
usedel. Nato je na vojvodovo vprašanje odgovoril
zopet z vprašanjem in posmehljivo:

»Rimsko zvezdnato nebo je raznovrstno,« pravi,
»ko imamo nebo ženske lepote, nebo slovstva,
nebo katoliške svetosti...«

»Don Nicolò,« ga prekine vojvoda, »nimam
navade, da bi skrivali svoje mnenje z izbranimi
podobami, vrh tega, resnovnih zvezd ženske le-
pote ne preze moje bitro oko kakor ne morejo
vzhajajoči pesniki uliti strokovnjakemu pogledu
moje žene.«

»Vedno še ostanejo skromni planeti svetosti,«
se skrivnostno nasmehe groba, »pa tudi ta se
da spoznati samo na tem zvezdnatem nebu, ki se
boči nad nami vsemi.«

»Vedeti moram, Ascanio,« se obrne Giovanni
k soprogi, »da je don Nicolò prejel zadnje po-
svečenje in vstopil v papeško službo; zdaj išče ne-
prestano pota novih ali prihodnjih svetnikov.«

NEGA LEPOTE

Šminkati se
treba znati!

Ali ni to največja umetnost žene? Predvsem je treba znati izbirati šminke. V presenetljivi izbiri šminke PASTEL boste našli, milostljiva gospa, ono nianso, ki zares odgovarja Vaši polti. Svetle, nežne in baržunaste šminke FARDES PASTEL Vas bodo navdušile.

FARDES
PASTEL

BOURJOIS
Parfumeur - Paris

Zavarovalnica
»Jugoslavija«

išče za Ptuj in okolico podzastopnika s stalnimi prejemki v pomoč zastopniku v Ptuj. Ponudbe na »Jugoslavijo«, zavarovalno družbo, Ljubljana, Tyrševa c. 15.

Modni salon za gospode in dame
LOMBAR ALOJZ

naznanja, da se je preselil v nov lokal na Celovski cesti št. 43, nasproti gostilne »Keršič«. Priporoča se za nadaljno cenjeno naklonjenost.

Lombar Alojz, Ljubljana VII, Celovška c. 43

Sprejem orodničarjev

Uprava Zrakoplovno-tehniškega zavoda v Kraljevu sprejme večje število orodničarjev. Prošnje za sprejem dostavi po pošti ali osebno. Višina dnevnice se bo določila po sposobnostih. Iz pisarne tehniškega oddelka Zrakoplovno-tehniškega zavoda v Kraljevu, T. št. 4605. — 27. septembra 1938

Zahtevajte povsod naš list!

Veletrgovina išče

posojila ali finansierja pod zelo ugodnimi pogoji.
Polno jamstvo na razpolago!
Ponudbe z navedbo glavnice na upravo »Slovenca« pod šifro „Sigurna vloga“ štev. 15.875.

+ Globoko potrji javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš nad vse ljubljeni

Ludvik Andolšek
privatni uradnik

v Zagrebu v bolnišnici Usmiljenih sester po težki bolezni dne 6. oktobra ob 10, previden s tolažili sv. vere, v 38. letu starosti, mirno v Gospodu zaspal.
Truplo blagega pokojnika bo prepeljano v Karlovac, kjer bo pogreb danes ob 16.

Rašica, Karlovac, Dunaj, dne 8. oktobra 1938.

Zalujoče rodbine Andolšek, Purkat, Glavan

Zahvala

za številne dokaze sočutja ob bridki izgubi našega ljubljenega
Nejneka

Posebna zahvala velja g. zdravnikom mariborske bolnišnice, ki so se trudili rešiti mlado življenje, prečastitim duhovnikom, posebno g. župniku za njegov tolažilni govor ob prenehanju grobu, vsem darovalcem prekrasnega cvetja, vsem, ki so ga v tako obilnem številu spremljali na zadnji poti ter vsem, ki so nama ustno ali pismeno izrazili sožalje ali kakorkoli lajšali najino bolešč v dneh ločitve od ljubljenega edinčka.

Vsem Bog plačaj!

Slov. Bistrica, dne 7. oktobra 1938.

Dr. Černe Jernej in Matilda

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din: ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. Za plemenite odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službo dobe

Služkinja
poštena, vajena dela, dobi takoj službo. Ljubljana, Prule 8. (b)

Dva šoferja
za tovarne avtomobile, sprejem. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 15920. (b)

Radio - tehnika
ki je zmožen samostojnih popravil, sprejem. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Celje« št. 15859. (b)

Mesarskega pomočnika
prekajevalca, sprejme takoj Jože Musar, mesar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 61. Zglasiti se osebnostno. (b)

Oskrbnika
za planinsko koč »Aleksandrov dom« na Trebeviču pri Sarajevu — sprejem. Ponudbe naj se pošljejo do 15. oktobra t. l. na Društvo planinarov v Bosni in Hercegovini, Sarajevo 4, Drinska banovina. (b)

Lesnega
mešetarja

izvrstnega, išče Damiani, Milano, Italija, Via Branzza 31. — Dopise v nemškem ali italijanskem jeziku.

Posedstva

Travnik
9000 m², na Barju, lepa lega — po primerni ceni naprodaj. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 15878. (p)

Stavbno parcelo
2200 m², ob Tržaški cesti v Mariboru, prodaja Oset, Orožnova 6. (p)

Zasluzek

Postranski zaslužek
se nudi upokojencem in tudi marljivim ljudem, ki se niso mogli dobiti službe. — Ponudbe pošljite v upravo »Slov.« pod »Postranski zaslužek« 15828.

Vajenci

Dekle z meščansko šolo
se želi učiti za šiviljo pri solidni mojstrici pod dobrimi pogoji. Naslov v upravi »Slov.« pod 15851

Kam pa kam?

Vsi na vinsko trgatve
v soboto, dne 8. oktobra. Krvavice, portugalka. — Jože Kovač, Prisojna ul.

Na Kurešček
vozi avtobus v nedeljo, dne 9. oktobra ob 8 zj. izpred Mestnega doma. — Prijave telefon 36-98.

V nedeljo, 9. oktobra t. l.
gremo vsi na Govejek — Dom jugoslovanskih obrtnikov. Sveže domače krvavice, dobra kapljica in jedila; prijazen izlet ter razgledi.

Glasba

KLAVIRJI

planini, harmoniji
STEINWAY & SONS,
BLÜTHNER,
BÖSENDORFER,
FORSTER, HÖLZL,
MANBORG
so nesporno najboljši
fabrikati na svetu
Dobite jih le pri trvdki

ALFONZ BREZNIK

LJUBLJANA
Aleksandrova cesta 7
Majhni obroki, nizka izposojevalnina. Tudi preigrani klavirji na zalogi. Istotam velika izbira vseh glasbil, muzikalij in strun.

Denar

BANČNO-KOM. ZAVOD
Maribor, Aleksandrova 40
kupi takoj in plača najbolje
HRANILNE KNJIŽICE,
bank in hranilnic
VREDNOSTNE PAPIRJE
3% obveznice, bone in srečke, delnice itd.
VALUTE VSEH DRŽAV
PRODAJA SREČK
državne razr. loterije.

Objave

Naznanjam,
da sem otvoril
skladišče furnirja
v št. Vidu nad Ljubljano
Vižmarje 61.
Oglejte si pred nakupom
mojo zalogo.
SAMS BORIS
tovarna furnirja, Litija.

Razno

Avtomobilske bloke
z razpoko vam zanesljivo električno zavirni Furlan, Crnuče pri Ljubljani. (r)

Kožuhovina
vseh vrst v veliki izbiri in po ugodnih cenah pri Josip Dolenc, krznar, Sv. Petra cesta št. 19. Telefon 22-62. (l)

Zidava!
Kdor želi res solidno in poceni zidati ali adaptirati svojo hišo, naj se obrne na stavbno tvrdko Marko Stuhec, Ljubljana, Deteljeva 5 (pri Sv. Krištofu). (r)

Prodamo

Nepremožljive hubertuse
dežne plašče in obleke, najboljše nakup: Presker, Sv. Petra cesta 14.

Smokve in rozine
na zalogi. — Veletrgovina južnega sadja, Ljubljana, Tyrševa 48. (l)

Jabolka
namizna, od 30 kg naprej pošilja po povzetju po 4 din kg posestvo »Grič«, p. Maribor. (l)

KOLESA

najnoviji letošnji modeli v največji izbiri naprodaj po neverjetno nizkih cenah

Nova trgovina
Ljubljana - Tyrševa cesta 36
(nasproti Gospodarske zveze)

Suhe slive
bosanske, la., 10 kg 80 din, 30 kg 200 din, 50 kg 320 din - franko voznina, razpošilja G. Drechsler, Tuzla.

Večjo množino cypres
1—3 m višine, prodaja po zelo ugodni ceni Dolenc Fr., lesna industr., Skofja Loka. (l)

Nagrobne spomenike
s starega pokopališča pri Sv. Krištofu dobite za nizko ceno pri kamnoseku Franjo Kunovar — pokopališče Sv. Križ — Ljubljana. (l)

Vnajem

ODDAJO:
Izletniško gostilno sobe, živina, polje, oddam v najem ali na račun. — Ponudbe: »Anos«, Maribor, Orožnova 6. (n)

SOBE

ODDAJO:
Sobico v centru oddam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15799. (s)

Dve opremljeni sobi
oddam štirim dijakom. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15879. (s)

JUGOSLOVANSKA
TISKARNA REG. Z.
Z O. Z.

LJUBLJANA, Kopitarjeva 6

Prospekte, ilustracije, vabila, razglednice, diplome, letake, plakate, tiskovine za tujsko propagando, za urade, obrt in trgovino ter vse ostale tiskovine, bodisi v eno- ali

večbarvnem tisku, izvršene v knjigotisku, litografiji ali bakrotisku dobavlja v okusni opreml. — Izvršuje vse za ilustriranje tiskovin potrebne osnutke, predloge in klišeje

REVije • BROŠURE • TOČNA DOBAVA • POVOLJNE CENE • KNJIGE • ČASOPISI

Brez posebnega obvestila.



Najin prisrčno ljubljeni, zlati očka, soprog itd., gospod
Ivan Rogar
orožniški podporočnik v pokoju

naju je danes po krajši, težki bolezni, previden s tolažili sv. vere, za vedno zapustil.

Vsi, ki ste ga poznali, boste razumeli, kaj sva izgubili z njim. Ohranite mu lep spomin!

Pogreb ljubljenega pokojnika bo v soboto, dne 8. t. m. ob 4 popoldne izpred mrliske veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska cesta) na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v cerkvi Marijinega Oznanjenja v ponedeljek, 10. okt. ob 1/8 pri oltarju Marije Pomagaj. Ljubljana, dne 7. oktobra 1938.

Globoko žaluječi: Mira Rogar roj. Berger, soproga; Krista Rogar, hčerka



V globoki žalosti naznanjamo pretužno vest, da je naš nad vse ljubljeni soprog, oče, gospod

Jakob Srebotnik

sodni nadoficial v pokoju

dne 6. oktobra po dolgi mučni bolezni, previden s tolažbo svele vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto ob 16 izpred mrtvašnice na mestnem pokopališču v Ptuj.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek 10. oktobra ob 7 v mestni župnijski cerkvi v Ptuj.

Ptuj, dne 7. oktobra 1938.

Frančiška Srebotnik, soproga; Rajmund, sin; Frančiška, hčerka



Dotrpela je naša ljubljenega soproga, sestra, svakinja, gospa

Lojzka Cvar
roj. Krašovec

soproga privatnega uradnika

Pogreb predrage ranjke bo v nedeljo, dne 9. oktobra ob 4 popoldne izpred mrliske veže Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti 9 na pokopališču k Sv. Križu.

Pokojnici blag spomin!

Ljubljana, dne 7. oktobra 1938.

Franjo Cvar, soprog — in ostalo sorodstvo

Reka Mura nekdanj in sedaj

Veržej, 5. oktobra.

Letošnja spomladanska povodenj Mure je bila resen opomin vsem obmurskim krajem, kakor tudi oblasti, da bo treba končno vendar nekaj ukreniti.

Mura ima značaj hudournika. Pomladanski jug v planinah, deževje ali prelom oblakov v zgornjem toku nam pripravijo leto za leto povodnji. Mura je v zgornjem toku regulirana, zato nam v spodnjem toku nanaša predece ter si tako zasipava strugo. Zaradi tega se vodovje razliva zmeraj na širje. Ne samo možno, temveč verjetno je, da si bo Mura pri kakšni večji povodnji utrla novo strugo. Saj je minilo komaj štiri sto let, kar je tekla tik ob cerkvi v Križevcih ter so ostali takrat Križevci na murskem otoku. Danes teče štiri kilometre v stran. Ko so v šestnajstem stoletju ogrski velikaši na svoji strani napravili ogromne nasipe, da bi svojo posest zavarovali pred poplavi, se je obrnila Mura na Stajersko. Njeni deroči valovi so izpodkopali rodovitna polja med Moto in Staro vasjo, izginili sta vasi Pirovec in Pipovec ter del Vučje vasi. Prebivalci so se preselili v svoje viničarije v Zasadih. Pozneje je Mura spet to novo strugo zasula. Prejšnja bogata polja so danes pašniki in prod pri Hrašlju. Pred komaj tri sto leti je Mura ogrožala cesto med Krapjem in Sp. Moto. Preložiti so jo morali v velikem lovu mimo Cvena. Zgodovina se ponavlja in tako se vsak čas lahko zgodi, da Mura spremeni svojo strugo ter jo ubere po sredini Murskega polja. Zato bi se moral njen tok uravnati ter z nasipi zavarovati. Na ogrski strani so velikaši delali jezove, da ubranijo svojo last pred valovi Mure, so pa s tem povzročali ogromno škodo naši strani. Saj so bile cele bitke ob Muri.

Sele za časa Marije Terezije se je začelo smotrno delo na in ob Muri. Iz teh časov še vidimo posamezne dele obrambnih nasipov pri Veržeju in na Krapju. Doba francoskih vojn je delo ustavila, naprave so začele razpadati. Sele sredi sedem-

desetih let prejšnjega stoletja je avstrijska vlada pokrenila dela za temeljito regulacijo Mure od Gradca do izliva. Po načrtu bi naj bila dela dovršena do leta 1895. Kakor pač vsako javno delo, tudi to ni bilo izvršeno po programu. Do svetovne vojne so krpali in krpali, med vojno je delo poživelo. Tako je Jugoslavija dobila med drugo svetovno dediščino tudi nedokončana dela na Muri. Z malenkostnimi krediti se je delo nadaljevalo, nekaj več se je delalo, ko smo imeli pokrajinsko oblast v Mariboru. Pri sedanjem načinu regulacijskih del lahko čakamo na dokončno regulacijo še mnogo let.

Takoj po letošnji spomladni poplavi smo se začeli pogovarjati, da bo treba z obširno akcijo pospešiti regulacijska dela. Po dolgem premišljevanju se je občina obrnila s posebno okrožnico na vsa tri naša okr. načelstva in na vse obmurske občine ter jih zaprosila za njihovo mnenje. Medtem se je določilo štirimilijardno državno investicijsko posojilo, izšla je uredba o melioracijskem skladu, ki je postavila vso zadevo na nov temelj. Na taboru v Črensovcih je bil g. ban v prijetnem položaju, da je povedal, da dobimo za dela na Muri od države nekaj nad 4.000.000 din v šestih letih. Tudi če bi se vsa prispevek države porabil za dela na notranjem delu Mure, je daleč preneznaten, da bi se z njim izvršila kakšna pomembnejša dela. Prispevek države se bo moral vsekakor zvišati in to znatno, če se hoče regulacija v doglednem času dovršiti. Naši obmejni okrajji so bili vsa leta zapostavljeni. Zato je naša zahteva po dovoljenem kreditu za regulacijo Mure več kot upravičena. S temeljito regulacijo Mure bo odpravljena vsakoletna poplavna škoda, pri delih bodo prišli naši delavci do kruha, katerega morajo sedaj iskati po tujini. Takrat bomo tudi mi v prijetnem položaju, da bomo lahko rekli: Naše obmejno ljudstvo je zadovoljno, država, ustvarila si si z zadovoljnim narodom boljšo obrambno linijo, kot je Maginotova.

Licitacija za novi paviljon na Golniku

Ljubljana, 7. oktobra.

»Slovenec« *je že poročal, da bo še letos zgrajeno v zdravilišču na Golniku novo razsežno poslopje, za katerega je dala denarna sredstva oblastna uprava bolniških fondov za državno prometno osebje. Vsi načrti so že pripravljeni in danes bo tudi že prva licitacija za gradbena dela, ki obsegajo prizidek zdravilišča samega, zvezno poslopje in novi bolniški paviljon, ki bo imel prostora za 60 bolnikov. Ta licitacija je pomembna zaradi tega, ker je pri njej vpeljan nov način licitiranja. Podjetniki, ki so se zanimali za to gradbeno delo, so dobili potrebne načrte in proračune, v katerih cene niso bile vstavljene, tako da morajo gradbene stroške pre kalkulirati sami in glede na to staviti svojo ponudbo. Dosedanja praksa zbijanja cen s popusti je bila sicer v marsičem ugodna, je pa na drugi strani v veliki meri zavajala deloma tudi v nesolidnost. Ker se je za zgraditev novega paviljona, prizidka in zveznega poslopja zanimalo lepo število gradbenih podjetij, prav lahko pričakujemo, da bo licitacija uspela. S tem bo dana možnost, da se gradbena dela začnejo še to jesen.*

Regulacija hudournika Suhe končana

Rečica ob Savinji, 6. oktobra.

Lansko leto je pričela banovina regulirati hudournik Suho v Kokarjih. Vsa potrebna dela, ki so trajala 12 mesecev, so se izvršila pod vodstvom inž. Funkla in poslovodje Melana.

Celotni proračun je znašal prvotno 300.000 dinarjev. Zaradi nekaterih del, ki niso bila v začetku predvidena, pa se je proračun prekoračil za 15.000 din.

Regulacija se je pričela v zgornjem koncu vasi in gre sedaj odtok vode po 370 m dolgem kanalu v Dreto. Poleg tega je narejenih za zaustavitev materiala še 6 močnih zidnih pregrad.

Skozi vso to dobo je bilo pri tem delu zaposlenih povprečno 20 delavcev domačinov, katerih dnevna mezdja je znašala na osebo po 28 dinarjev. Interesenti so k celokupnim stroškom prispevali le 9%, a še to so iz večine vsi odslužili z dovozom in odvozom materiala. Vsota, ki se je delavcem na mezdah izplačala, odnosno ki so jo kmetje z vožnjo odslužili, je narasla v lepo številko 170.000 dinarjev. Nič čudnega ni, če so prebivalci vasi Kokarje banski upravi iz srca hvaležni za to potrebno delo.

Spomladi pa nameravajo regulirati potok Rečico, ki teče skozi trg Rečico.

Posledice konkurza Ilirske rud. družbe na Prevaljah

Z ozirom na popravek članka »Posledice konkurza Ilirske rudarske družbe na Prevaljah« *po dr. Dušanu Senčarju, javnemu notarju na Prevaljah v št. 222 nam Ivan Flaschenberger, bivši ravnatelj Ilirske rudarske družbe na Prevaljah, ker stvar zanima celokupno javnost, pošilja to le pojasnilo, za katero g. Flaschenberger prevzema vso odgovornost:*

Dopis, katerega je prinesel »Slovenec« *v stvari Ilirske rudarske družbe v bistvu popolnoma odgovarja resnici, v formalnem oziru pa je netočen, ker ga ni pisal jurist in točen poznavalec dejanskega stanja.*

Proti dr. Senčarju in Karlu Sedeju tečejo od decembra 1936 kazenske poizvedbe in sicer proti Karlu Sedeju zaradi zločinstva zoper pravosodje po § 144/I k. z. in proti dr. Dušanu Senčarju za zaradi zločinstva zoper pravosodje po §§ 34, 144/I k. z. in zaradi prestopkov po §§ 386/I, 389/II in 214/II k. z.

Proti dr. Senčarju in Karlu Sedeju tečejo od decembra 1936 kazenske poizvedbe in sicer proti Karlu Sedeju zaradi zločinstva zoper pravosodje po § 144/I k. z. in proti dr. Dušanu Senčarju za zaradi zločinstva zoper pravosodje po §§ 34, 144/I k. z. in zaradi prestopkov po §§ 386/I, 389/II in 214/II k. z.

Nova gledališka skladišča v Ljubljani

»Slovenec« *je že poročal, da bodo še letos začeli graditi na veliki trati med Bleiweisovo cesto in železnico ter ob vhodu v Tivolski park lepo in razsežno poslopje moderne galerije v Ljubljani. S tem pa je bilo tudi odločeno, da se bo morala umakniti gledališka slikarna, ki stoji na tej parceli ob Knafljevi ulici. Tehnični oddelek banske uprave je sedaj dokončal načrte za novo gledališko kulisarno in slikarno, in g. ban dr. Marko Natlačen je te dni potrdil načrte in proračune ter odločil, naj se licitacija za prva gradbena dela razpiše v skrajšanem roku 15 dni. Za zgraditev moderne galerije pa je tehnični oddelek tudi že pozval podjetnike, naj glede na načrte in proračune stavijo svoje ponudbe, tako da bo tudi zgraditev moderne galerije v najkrajšem času prevzel domač podjetnik, ki bo staval ugodne pogoje.*

Nova gledališka slikarna s skladišči za kulise in obleke bo stala na dvorišču banovinske hiše na Bleiweisovi cesti št. 13. Zgrajena bo

postopoma in bodo letošnja gradbena dela zahtevala okrog 640.000 din. S temi sredstvi bodo na dvorišču zgradili glavno poslopje v surovem, vendar tako, da bo skladišče za kulise za silo uporabno že takoj. Hkrati pa bodo začasno prestavili sedanje lesene barake ob Knafljevi ulici na to dvorišče, kjer bodo stale na mestu bodočega prizidka h glavni stavbi. Ta prizidek bo namreč dograjen še drugo leto. V teh lesenih barakah bosta začasno dobili prostor gledališka mizarna in slikarna, dokler ne bo glavno poslopje dograjeno v toliko, da se bosta lahko vselili. V drugem gradbenem letu bo treba še 580.000 din za dograditev glavne stavbe, nakar bodo zasilne lesene barake odstranili in na tem mestu zgradili prizidek k glavnemu poslopiju, v katerem bodo stanovanja, skladišča in pisarne. V tretjem letu pa bodo dodelali še zadnje malenkosti na prizidku, kar bo stalo okrog 40.000 din. V celoti bo nova gledališka slikarna in kulisarna stala 1.275.000 din.

Novo poslopje bo enonadstropno in bo imelo v pritličju visoka in razsežna skladišča za kulise. V prvem nadstropju pa bo na eni strani slikarna, na drugi strani pa bodo razne delavnice, garderobe itd. Glavno poslopje bo dokaj veliko in bo merila ena stranica stavbe okrog 30 m, druga stranica pa okrog 25 m. Zgraditev skladišč in slikarne bo omogočila banska uprava s posojilom. Na ta način bosta obe naši gledališči, ki sta se doslej hudo borili s pomanjkanjem prostora, pridobili lepa skladišča in delavnice, za kar se banovina tudi ni ustrašila velikih žrtev.

Včeraj je obhajala svojo 100 letnico

V Samoboru na Hrvaškem živi sama zase in ločena od hrupnega sveta gospa Irma pl. Hirling, ki se je rodila v Varaždinu dne 7. oktobra leta 1838, torej je bila včeraj 100 let stara. Kot deklet se poročila z avstrijskim stotnikom pl. Hirlingom, ki je bil glavni intendant avstrijske armade ob okupaciji Bosne. Nekaj časa eta z možem živela v Zagrebu in tudi na Dunaju, dokler se nazadnje ni preselila v Samobor, odkoder je dana njena rodovna po materini strani.

Po svetovni vojski, ko je postala vdova, bi bila gospa morala postati romunska državljanka, kakor bi bil postal tudi njen mož. Ona pa je hotela ostati v svoji hrvaški domovini. Sto let stara gospa je še vedra in krepka. Pred dvema letoma je še hodila na sprehod, sedaj pa ne more več. Pač pa se spreha po vrtu, igra rada karte in prebira časopise.

Za
nego
kože!



SOLEA
Milano in crema



S pogreba mons. dr. J. Debevca. Krsto s truplom rajnega gospoda neso iz cerkve sv. Petra.

Velikanski požar v Starem trgu pri Slovenjem Gradcu

Zgorelo je veliko gospodarsko poslopje ondotnega župnišča. — Požigalec je prijet

Slovenj Gradec, 5. oktobra.

Malo je menda med Slovenci zemljanov, katerim bi ne bilo znano župnišče v Starem trgu pri Slovenjem Gradcu z mogočnim gospodarskim poslopijem. Stotinam brezposelnih je to župnišče zatočišče v zimi in poletju, kjer so dobili prenočišče, toplo večerjo in zajtrk.

Nocoj pa je to župnišče postalo žrtev požara. Zgorelo je mogočno gospodarsko poslopje, ki je bilo 42 m dolgo in 12 m široko. Spodaj so bili lepo urejeni veliki hlevi, shrambe in soba za hlapce, zgoraj je bil velik skedenj, shramba za žito in obsejni prostori za krmo. Če bi danes gradili tako poslopje, bi stalo najmanj 5 do 600.000 din. Še letošnjo pomlad je bilo ostrešje popravljeno.

Okrog tri četrt na sedem zvečer se je nenadoma oglasil klic: »V župnišču v Starem trgu gorilci! Zapeli so gasilski rogi! Na pomoč!«, zvonovi so se oglasili in vse je drvelo v Stari trg, kjer je bilo vse gospodarsko poslopje v enem samem plamenu. Zakaj v poslopiju je bilo polno suhe krme, sena, otave, detelje in slame za 45 velikih voz, povprečno po 12 metrskih stotov, kar pomeni, da je bilo vsega skupaj najmanj 540 metrskih stotov različne krme, da ne omenimo še žita, različnega orodja in strojev. Vsa škoda znaša nad 200.000 din. Zavarovano pa je bilo pri Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani za 98.000 din, in sicer poslopje za 60.000 din, krma, žito stroji, orodje pa za 38.000 din.

Kako je nastal požar? Nenadoma! Delavec Gros Karel se je vračal domov čez polje pod župniščem. Ta je pripovedoval, da se je nenadoma pokadilo izpod strehe, zatem se je po kratkem presledku na skedenju posvetilo, nato pa je pri vratih na spodnji strani skedenja prišli čisti in istočasno na zgornji strani, kjer so vrata za uvoz, bušil ogromen plamen na prosto in na mah je bilo vse poslopje v plamenu. Drugi pa pripovedujejo, da so videli samo gost dim, potem pa naenkrat vse v plamenu. Domači pa sploh tega opazili niso. G. župnik Horvat Stefan je bil v pisarni in ni opazil, da poslopje gori, šele na kričanje zgoraj omenjenega delavca, ki je začel klicati na pomoč, je g. župnik opazil, kakšna nesreča je zadela župnišče.

V trenutku, ko je izbruhnil požar, so bili hlapci v hlevu pri krmiljenju živine, služkinja pa pri molži. Medtem je en hlapec šel iz hleva po opravih, ter je skoraj istočasno opazil velikanski plamen, ki je bruhal iz poslopja na zgornji strani. Slišal je klicanje delavca Grosa in začel tudi on klicati na pomoč. V tem pa je prihitelo še nekaj ljudi, da so z največjo težavo rešili živino na prosto ter nekaj voz, kar je bilo v hlevu in v uti za hlevom.

Na pomoč je naprej prihitala gasilska četa Stari trg, ki je prva stopila v akcijo, a so ji v začetku nagajale cevi, vendar je bila ta napaka hitro odstranjena, takoj nato je prispela gasilska četa Slovenj Gradec, ki je tudi hitro stopila v akcijo, in naposled še gasilska četa Smartno, vse tri z motorkami. Prvi dve četi sta namestili brizgalne ob potoku Suhodolnica, ca. 800 m od

Meho se je oženil, žene pa še videl ni

Zagrebski listi pripovedujejo tole mično zgodbo z zagrebske policije, ki dokazuje, kako prefriganu hočejo nemške Judinje postati južgoslovanske državljanke ter tako reševati svoje premoženje. Ta primer najbolj nazorno kaže, zakaj je bila izdana prepoved, da muslimanska šerijatska sodišča ne smejo več sklepati zakonskih zvez med muslimani, ki so naši državljani, in med nemškimi Judinjami.

Dne 6. oktobra je bil na zagrebsko policijo klican 25 let stari Meho Šabanović, da policiji razloži, kako in kaj je z njegovo ženitvijo. Meho Šabanović se je bil namreč oženil. Svoje žene pa ta ženin še nikdar ni videl, tudi pri poroki ne. Stvar se je namreč tako lepo dogajala, kakor je sedaj povedal nesrečni ženin:

Meho je siromak in ni čuda, da je mislil, kako bi prišel do kakega denarja. Slišal pa je, če se oženi s kako inozemko, ki želi postati naša državljanka, da bo dobil za to bogata nagrado. Da bi bil boljše poučen o tej zadevi, je stopil k nekemu zagrebškemu odvjetniku, ki ga je pobaral, kako in kaj je s to rečjo. Odvjetnik mu je vse potrdil, obenem pa ga je pavalil, naj se poroči z njegovo klientinjo, ki živi na Dunaju. Meho je bil kajpada takoj za to, samo 5000 dinarjev je hotel izbiti iz te zadeve. Odvjetnik pa o 5000 dinarjih ni hotel nič slišati, ampak je ponujal le 1500 din. Najbrž je imel takih ponudnikov na pretek. Takoj sta barantala in se nazadnje pobotala za 1500

dinarjev, katere dobi Meho, če vzame v zakon neznanu mu dunajsko Judinjo.

In Meho je šel k poroki. Ker pa je Meho musliman, po muslimanski postavi neveste ne sme biti pri poroki. Tako se je Meho »poročil« *kar pred pričami brez neveste. Tistih 1500 din pa je dobil v roke šele potem, ko je tudi pred pričami in notarjem podpisal izjavo, da se da od svoje »žene« *ločiti. To vse je Meho kar gladko naredil, da je dobil tisti denar. Sele pozneje se mu je posvetilo v glavi, da bi bil mogel več zalužiti. Ker mož nima ne službe niti svojega stanovanja, se mu je zadelo, da bi bilo kar prijetno, ko bi bil poročen s kako bogato Judinjo, da bi imel vsega dovolj. Vse to je pripovedoval svojim tovarišem, ki so tudi brezposelni. In tako so kmalu vsi zagrebški brezposelni govorili o tej zadevi. Ni čuda, da je vse to ašalila tudi policija, ki je zaradi tega Meha povabila, naj še njej pove, kako in kaj.**

Ko je bil Meho klican na policijo, je bil tam ves vesel, ko so ga začeli a tem spraševati. Dejal je gospodmo: »Kajpada ni v redu, če pa svoje žene niti ne poznam.« *Zastopnik Mehove »žene«, ki je bil tudi klican na policijo, pa je povedal, da je bilo Mehu znano, da ba moral podpisati izjavo za ločitev, zaradi česar nima nobene pravice več govoriti. Rade volje je podpisal lačitveno izjavo. Če je tako, se bo Meho seveda pod nosem obrisal. Škoda, da listi ne povedo, kdo je tisti zagrebški odvjetnik, ki sklepa take zakone.*

Polzela

Naše Katoliško prosvetno društvo bo ponovilo v nedeljo, dne 9. oktobra, ob 3. popoldne pretresljivo zgodovinsko igr »Ben Hure« *v devetih dejanjih. Kakor se je videlo preteklo nedeljo, so vloge v dobrih rokah in so bile vse zelo dobro podane.*

Ljubljanske vesti

Blagoslov cerkve sv. Male Terezije na Kodeljevem

bo opravljena po sledečem sporedu:

V soboto, 8. oktobra ob 7 zvečer: slovesno svenjenje po zvočniku; otvoritvena prireditev na dvorišču v Mladinskem domu; rimska procesija od Mladinskega doma do karmeličanske cerkve na Selu; govor, pete litanije in blagoslov.

V nedeljo, 9. oktobra ob pol 10 dopoldne: sprejem g. škola pred cerkvijo; blagoslovitev svetišča; govor, sv. maša z ljudskimi petjem ob spremljevanju orkestra. — Ob 3 popoldne: govor; darovanje za novo svetlišče; pete litanije in slovesni blagoslov. Po blagoslovu slavnostna akademija v veliki kinodvorani.

Vodstvo selajzanskega Mladinskega doma naproša vse naše posestnike na Kodeljevem, da ob tem pomembnem dogodku za naš del mesta izobesijo zastave.

Bakle za večerno procesijo se dobe za mal denar pri vходу v Mladinski dom. Takoj po sv. maši g. škola bo še ena maša za žive in mrtve dobrotnike nove cerkve, in darovanje.

Blagoslovitev rož po popoldanski službi božji, kakor je bilo v letakih naznanjeno, ne bo.

V primeru slabega vremena odpade večerna prireditev na prostem in procesija, pač pa bo v kapelici Mladinskega doma samo govor, pete litanije in blagoslov.

Pocenjen kruh v Ljubljani in drugod

Ljubljana, 2. oktobra.

Mestno tržno nadzorstvo je izdalo danes cenik glede krušnih cen. Ta cenik bo objavljen jutri v vseh pekarnah in bodo pekarnarji morali te cene upoštevati. V ponedeljek 8. oktobra se je zbrala posebna anketa zastopnikov tržnega nadzorstva in zastopnikov Združenja pekarskih mojstrov na tržnem uradu, kjer so obravnavali znižanje cen kruha. Končni sklep je bil, da se cene določijo naslednje:

Beli kruh: 1 kg 4.25 din, 94 dkg 4 din, 47 dkg 2 din, 23 dkg 1 din.

Polbeli kruh: 1 kg 3.90 din, 1.02 kg 4 din, 51 dkg 2 din, 25.50 dkg 1 din.

Črni kruh: 1 kg 3.70 din, 1.08 kg 4 din, žemlje komad 0.50 din. Pecivo 0.50 din komad. Drobline 9 din kg. Peka kruha strankam po vsebini od 2—3 din.

Združenje pekarskih mojstrov, ki je poslalo na anketo v ponedeljek svoje zastopnike, je izjavilo, da bo določeni cenik razposlalo tudi vsem pekarskim mojstrom na deželi, ki se ga bodo morali obvezno držati. Cene kruha so ostale od 5. avgusta nespremenjene, cene moka pa so se v zadnjem času znižale in zato je tržno nadzorstvo uradno kot nadzorna oblast sklicalo to anketo, da uredi pocenitev kruha.

Grafiki nastopajo

Grafična organizacija obhaja letos v mesecu oktobru in novembru sedemdesetletni jubilej svoje obstanka. Grafično delavstvo bo priredilo v raznih krajih, Slovenije, jubilejne prireditev, na katerih bo pokazalo svoje humanitarno in kulturno delovanje.

V okviru teho proslav bo v Ljubljani dne 9. oktobra ob pol 11 dopoldne v frančiškanski dvorani jubilejni koncert, ki zasluži pozornost prav vse javnosti. Na njem bodo nastopili moški zbor ljubljanske in mariborske »Grafike«, nadalje grafični salonski orkester iz Ljubljane in grafični orkester mandolinistov in kitaristov iz Zagreba. Koncert bo prava revija glasbenega dela in bo nedvomno pomenil velik kulturni dogodek, ki bo imel z glasbenega stališča posebno vrednost.

Zbor ljubljanske pevске »Grafike« je znan kot prvorazreden kvaliteten zbor, ki je že večkrat zavzel prva mesta med moškimi pevskimi zbori. Znan je zlasti po svojih številnih turnejah, ki jih je imel v državi in v najrazličnejših krajih v inozemstvu. Na tem koncertu bodo nastopili privranci v Ljubljani grafični mandolinisti in kitaristi iz Zagreba, ki so širom države znani kot najboljši tovrstni orkester. Na koncertu tudi nastopi zbor grafikov iz Maribora, priznan kot eden najboljših tamkajšnjih pevskih zborov. Posebnost koncerta pa bo nedvomno nastop salonskega orkestra ljubljanskih grafikov, ki je že večkrat uspešno nastopil.

Koncert grafičnega delavstva bo pokazal vse javnosti, kaj zmore grafična organizacija in koliko so doprinesli njeni člani k napredku slovenske glasbe in kulture. Velika udeležba na koncertu naj bo dokaz, da zna slovenska javnost ceniti sadove sedemdesetletnega dela naših črnih umetnikov.

Ker je koncert namenjen prav vsem slojem, je vstopnina tako nizka, da je udeležba vsakomur omogočena. Sedeži so po 10, 8, 6 din, stojišča po 4 din. Vstopnice so pri blagajni na razpolago.

Če želiš res izbornu portugalko in slaček mošt piti, moraš v gostilno Fajmošter priti. Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 5 Sprejemajo se abonenti na dobro hrano.

1 Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vojne zavarovalnice ob 4.15 pred odhodom turističnih vlakov.

1 Stajerska dekleta bodo nastopila v Ljubljani v nedeljo. V frančiškanski dvorani bodo igrali igro »Dve materici, vmes pa pele. Zanimiv dan bo v nedeljo popoldne in zvečer za vse obiskovalce v frančiškanski dvorani, ko bodo ljubljansko občinstvo stajerske Slovenke iz okolice mesta Maribora razveseljevale in kratkočasile s petjem med igro in ob klavirju. Na svidenje ob štirih in pol osmih! »Preljub veselje, o kje si doma!«

1 Mestno nedeljsko zdravniško službo od sobote ob 20 do ponedeljka ob 8 ima mestni zdravnik dr. Fran Čiber, Srbska ulica 7, tel. 36-41.

1 Mestna plinarna sporoča, da bo plin v nedeljo 9. oktobra 1938 od 6 zjutraj do 12 na Linhartovi in Tyrševi cesti od Sv. Kristofa do Herbersteinske ulice zaprt. Stranke se opozarjajo, da v tem času plinskih pipic ne odpirajo in da ostanejo vse pipice tudi za prižigalne plamenčke zaprte. — Ravnanstvo mestne plinarne.

1 Šmartinsko cesto popravljajo. Šmartinska cesta je bila dolgo časa v slabem stanju. To stanje pa se je že poslabšalo, ko so gradili tramvaj in je bila cesta temeljito razrita. Tako je moral celo pogreb pokojnega dr. Josipa Debeveca iti po velikem ovinku, po vzporedni cesti, ki vodi v Šmartno. Cesto, ki vodi na pokopali-

šče, pa sedaj temeljito popravljajo. Za podlago nalagajo debelejšo kameno, ki ga tlačijo parni valjar. To kameno bodo posuli s peskom. Do Vseh svetih bo cesta nedvomno dovršena, tako da bodo mogle velike množice ljudi, ki bodo šle na pokopališče, iti po lepi cesti, v kolikor se seveda ne bodo peljale s tramvajem ali z avtobusi.

1 Frančiškanska prosveta M. O. v Ljubljani ima v torek 11. t. m. ob 8 zvečer skoptično predavanje »Bela pojnost, Slovenija — raj smučarjev«. Ob krasnih skoptičnih slikah predava Ante Gnidovec. Vstopnice po 2 in 3 din v pisarni Pax et bonum v frančiškanski pasaji. Člani imajo popust.

1 Namesto venca na grob pokojnega msgr. dr. Jožeta Debeveca so darovali za Vincencijevo konferenco Srca Jezusovega: g. prelat dr. M. Slavič, ga. Hilda Sušnikova in Kršč. žensko društvo, vsak po 100 din. Dalje je darovalo isto društvo še 100 dinarjev namesto venca na grob pokojnega političskega nadzornika g. Stefana Goričana.

1 Prosvetna zveza sporoča, da bodo njeni prostori od sobote ob 12 do ponedeljka do 2 zaprti zaradi popraviljanja peči in snajenja prostorov. Ljubitelji lepih knjig in društveniki naj opravijo svoje obiske v soboto dopoldne.

1 Gostovanje stajerskih igralk. V nedeljo, dne 9. oktobra bodo v frančiškanski dvorani gostovala dekleta prosvetnega društva iz Sp. Poljskave pri Pragerskem z igro »Dve nevesti«, ki je polna pevskih in glasbenih vložkov. Igro bodo uprizorile popoldne ob štirih in zvečer ob pol osmih. Vabljeni!

1 Nevaren padec z drevesa. V ljubljansko bolnišnico so prepeljali 10-letnega Roka Žibertarja, sina mlekarija s Sv. Petra ceste 26. Deček je plezal na drevo ter padel z njega s precejšnje višine. Padel je na glavo, tako da se mu pretresli možgani. Dečkovo stanje je zelo nevarno.

— Po pogosti nasečnosti morejo žene z dnevnim redno uporabo pol kozarca naravnih »Franz-Josefov« grenke vode, zavžite na tešče, z lahkoto doseči izpraznenje črev in urejeno delovanje želodca. »Franz-Josefova« voda je davno preizkušena, najtopleje priporočana in se dobiva povsod.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

1 Petrov aretiran. Poročali smo o dveh vlomilcih, Madžaru Dombósu in njegovem sokrivcu Petrovu, ki sta poskušala vlomiti v trafiko ob šentjakobskem mostu. Medtem ko je tedaj stražnik mogel ujeti le Dombósa, je Petrov pobegnil. Sedaj je policija aretirala tudi Petrova, tako da sta oba tička na varnem pod ključem. Petrov je naš državljan in je doma iz Apatina.

1 Nesreča na stavbi. V četrtek popoldne se je na stavbi novega poslopja ponesrečil 41-letni tesar iz Zg. Dupleka, Franc Pišek. Nanj je padla iz višine 4 m sekira ter se mu zapičila v lobanjsko kost. Nezvestnega Piška je reševalni avto odpeljal v bolnišnico.

1 Prodaja cvetja na ljubljanskem trgu. Od več prizadetih smo prejeli: Med revnejšim prebivalstvom Ljubljane in okolice se sedaj prav opogrečo, v tem primeru tudi upravičeno obravnava prepoved trž. nadzorstva glede prodaje umetno gojenega cvetja. V poštev pridejo o tem času seveda izključno samo krizanteme. Kaj je umetno gojeno cvetje, res ne vem, dasiravno je tudi na mojem vrtu marsikaj, kar sam vzgojim in kar ni nič slabšega kakor na vrtu kakega vrtnarja. Moje mnenje je, da je presajanje, pikiranje sadik, vsako obrezovanje, trebljenje odvšinskih pogankov, preskrba primerne toplotne, sajenje potaknjencev, sploh vse, s čimer se doseže boljša rast, oziroma pridelek, umetno gojeno. Tržno nadzorstvo je s to prepovedjo boljšega cvetja od strani revnih gojiteljev cvetja hotelo zaščititi poklicne vrtnarje in cvetličarne. Pa je hudo zadelo posestnike malih vrtičkov, to je kočarjev, zraven teh pa tudi revnejše sloje kupovalcev, ki bi za praznike rajni radi okrasili z nekoliko lepšim cvetjem njihove grobove. Cene za lepe cvetke so kar že običajne 5—10 din za eno. Ko bi pa samo vrtnarji prodajali cvetje, bi bile cene gotovo še višje. Ko bi vrtnarji prodajali samo tisto cvetje, ki ga sami vzgoje na svojih vrtovih, bi bila naša pokopališča in stanovanja prebita žalostna. Cele vagone krizantem in drugega cvetja se naroči od drugod, tako gre tudi denar, ki ga plača Ljubljčan, v druge kraje, cvetje našega domaćega vzgojitelja in pridelovalca pa naj pes počaka, čeravno tudi mi davke, tržnino in mitnino plačujemo. Kako pa vrtnarji in cvetličarji plačujejo cvetje nam gojiteljem in nabiralcem, bodi samo nekoliko pojasnjeno. Pred nekaj dnevi mi je bila ponudena cena v cvetličarnah za eno lepo razvezelo krizantemo po 0.75 do 2 din. Kadar so vrtnice v cvetju, plačajo zanje 25 do 50 par za komad. Ko sem pa slučajno ob istem času potreboval cepič ter sem izbral iz vaze eno vrtnico, pa je zahteval — beri in piši 3 din. — Tržno nadzorstvo naj vsaj za praznike Vseh svetih to prepoved omili, da se zaščitijo kupovalci cvetja, zraven tega pa tudi gojitelji zaslužijo nekaj kovačev.

Gledališče

Drama:

Začetek ob 20.

Sobota, 8. oktobra: »Potopljeni zvon«. Krstna predstava. Premierski abonma. — Nedelja, 9. oktobra: »Veriga«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ponedeljek: zaprto. — Torek, 11. oktobra: zaprto. (Gostovanje v Celju: »Žene na Niskavuoriju«). — Sreda, 12. oktobra: »Izsiljena želitev, Ljubezen—zdravniki«. Red Sreda.

Opera:

Začetek ob 20.

Sobota, 8. oktobra: »Na einjarm Jadranu«. Izven. — Nedelja, 9. oktobra: »Tosca«. Izven. Gostovanje g. Zinke Kunc-Milanave, članice Metropolitanske opere. Znižane cene. — Ponedeljek, 10. oktobra: zaprto. — Torek, 11. oktobra: »Gejša«. Premierski abonma.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: msgr. Sušnik, Marijin trg 5, mr. Kuralt, Gosposvetska c. 4 in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Kamnik

Opozarjamo na jutrišnji koncert v frančiškanski cerkvi. Izvajale se bodo samo Bachove skladbe. Gd. Heybal in g. Petrovič bosta pela arije iz Matejevega in Janezevega pasijona in iz binokstne kantate: gosp. Klemenčič, p. Atko in fr. Kanizij pa bodo izvajali koncert za dve violini in orgle v d-molu. Vstopnice se dobe na frančiškanski portli. Začetek ob 17.

Mariborske vesti

Pismonoša, ki je poneveril 30.000 din, pred sodniki

Maribor, 7. oktobra.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je zagovarjal danes 36 letni bivši pismonoša Franc Lešnik iz Device Marije na Brezju. Na zatožno klop so ga spravile poneverbe, ki jih je v svoji službi zagrešil in ki znašajo okrog 30.000 din. Lešnik je dostavljal pošto v prvem selskem okraju mariborske glavne pošte — to je v občinah Kamnica in Rošpoh. Ni pa nosil samo navadne pošte, temveč je dostavljal naslovnikom svojega okoliša tudi denarne pošiljke, prav tako pa je sprejemal od njih denar, katerega so hoteli odposlati po pošti. Predpisal sicer določajo, da sme dostavljati selski pismonoša samo pošiljke do 1000 din, sprejeti pa zneske za oddajo na pošto samo do višine 250 din, vendar pa se Lešnik teh predpisov ni držal, kontroliral pa ga tudi ni nihče, ker so mu na pošti zaupali.

Tako se je Lešniku posrečilo, da je več let izvrševal svoje nepošteno manipulacije. Prvič je segel po tujem denarju avgusta meseca l. 1935. Takrat ga je zadel nesreča, umrl mu je otrok, pa je potreboval denar za pogrebne stroške. Pri-

svojil si je 3000 din, ki bi jih moral dostaviti neki stranki. Kmalu pa je ta denar zopet vrnil, ker se je bal, da bi mu prišli na sled. Prav velikopotezno pa je začel poneverjati denar od julija 1936. pa do svoje suspenzije 9. julija 1937. V teku enega leta je izvršil 38 poneverb v skupnem iznosu 30.000 din. Na poštah priznanicah in nakaznicah je sam ponarejal podpise upravičencev.

Moral pa se je tudi zavarovati pred možnostjo odkritja, ker so stranke, ki niso prejele denarja, pisмено opominjale dolžnike. Ta pisma je dobival v roke najprej Lešnik, pa jih je enostavno uničeval. V štirih primerih je uničil priporočena pisma, enkrat tudi brzojavko, v več primerih pa tudi navadna pisma in dopisnice. Tako je celo leto zavračeval odkritje svojih prevar, končno pa so mu vendarle prišli na sled. Na današnji razpravi se je zagovarjal s svojim bednim položajem, krivdo pa je le deloma priznaval.

France Lešnik je bil obsojen na 1 leto in 4 mesece robije, na tri leta izgube častnih pravic in na povračilo stroškov.

Celje

c Uprava Mestnega gledališča v Celju razpisuje abonma za letošnja gostovanja Narodnega gledališča v Ljubljani. Pogojl isti kakor lani. Čas prijave je do 20. oktobra. Lanski abonenti si lahko rezervirajo prejšnje sedeže do 15. oktobra v knjigarni Slomškove tiskovne zadruge. Ko bo abonma zaključen, bo sledila uprizoritev Gotovčeve opere »Ero z onega sveta« za abonma.

c Dekliška Marijina kongregacija bo imela jutri v nedeljo 9. oktobra ob 8. zjutraj v kapeli č. šolskih sester cerkveni sestane.

c Splošni turnir CSK se je pred dnevi pričel. V najkrajšem času bo klub razpisal izreden turnir, katerega se bodo udeležili vsi celjski šahisti. Priglasje sprejema g. Grašar.

c Polstablini most čez Voglajno. Celjska mestna občina bo zgradila polstabilen most čez Voglajno v podaljšku Prečne ulice v smeri proti Teharju. V zvezi z gradnjo je predvidena tudi naprava dovodne in odvozne ceste po zemljiščih, ki jih bo treba v ta namen odstopiti ali razlastiti. Mejaši in drugi zainteresirani se vabijo, da se udeležijo obravnave na mestu samem dne 18. oktobra ob pol 9. dopoldne pri projektiranem mostu.

Kino Union: Gozdni akordi

ob 20.30 premiera »RASPUTIN«.

c S celjske ulice. Imeli smo svoj čas lep pregovor, ki smo ga navajali v spodbudo svojim otrokom: Kolikor jezikov znaš, toliko moč veš! Ali bi ne bilo dobro, če bi se tega pregovora včasih spomnili tisti, ki jih je sram materinega jezika, mesto, da bi bili ponosni nanj. Šla sta večerjati proti kavarni blizu kolodvoru gospod in gospa v zelo živahnem pogovoru. Pa pravi gospa: »Es ist lächerlich, was der Primar sagte: wen wir deutsch reden, sind wir noch nicht Deutscher, wir sind in Jugoslawien.« — Ali vidite, kam nas lahko privede naša velika ponižnost? Hočemo res uťakati, da se črta naš jezik in narod iz seznama drugih jezikov? Zavedajmo se vendar, da nam je kot Slovincem le v ponos, če se z lahkoto učimo tujih jezikov, ne poslužujemo pa se jih, kjer ni neobhodno potrebno, da se ne postavimo pred tuje v napačno luč. Če bismo javno v listih svoje napake, ne smatramo tega kot priznanje naše manjvrednosti, temveč glejmo, da jih potem tudi odpravimo. Pri tem pa se zavedajmo, da smo kljub naši malostevilstvi in neštetim oviram dosegli s trdim delom kulturno stopnjo, ki se nam je pred drugimi narodi ni treba sramovati. Bodimo ponosni, da smo na svoji zemlji svobodni gospodarji in ne ponašajmo se samo s tem, da smo tuju dobri delavci-tlačani. Gospodu zdravniku pa za možat nastop vse priznanje in mnogo posnemovalcev.

KINO METROPOL

KPD mladinsko skrbstvo — film

Sirote z Montmartra

Predstave ob 16. in 20.30. uri

c Pri nogometu si je zlomil nogo. Na celjskih nogometnih igriščih je zlasti sedaj, ko se je pričel pouk na vseh šolah, vsak dan od jutra pa do večera polno šolarjev, ki bijejo žogo. Če se kdo ustavi in opazuje to mladino, si mora zgrazati nad podivjanostjo te mladine, ki se suva, kriči in še celo zmerja in preklinja. Pravilno bi bilo, če bi šole prepovedale zlasti mlajši mladini udeleževanje pri nogometu, da bi prepovedale predvsem igranje nogometa brez nadzorstva. — Večraj pozno popoldan si je pri nogometu zlomil desno nogo pod kolenom 12 letni učenec B. Franc na igrišču pri Skalni kleti. Zdravi se v celjski bolnišnici.

c Celjsko pevsko društvo »Celjski zvon« je imelo v četrtek ob 8. zvečer v Orlovskem domu svoj redni letni občni zbor. Celjski zvon je s svojim vnetim delom, koncerti in pevskimi tečajji pridobil mnogo ljubiteljev petja iz Celja in celjske okolice v svoj krog. Priredil je dva cerkvena koncerta v Celju in St. Jurju, sodeloval pri prireditvah CKT, mnogo pa se je udeleževal pri raznih prireditvah in akademijah celjskih katoliških društev FO, DK in KPD. Društvo vzorno vodi pevovodja g. Cerer Avgust. Izvoljen je bil nov odbor: predsednik g. prof. Knap Anton, podpredsednik davčni upravitelj v p. g. Močan Josip, tajnik g. Frece France, blagajnik uradnik g. Grmek Jakob, arhivar g. Drago Božič, preglednika g. sod. pripravnik Miha Jerman in žel. uradnik Jože Plahuta, kot odbornika pa g. Kompan Rupert in ga. Božena Dolinar.

c V celjski bolnišnici je zaspal v Gospodu 55 letni strojnik v rudniku v Hrastniku Verđaj Franc. Naj v miru počiva!

Slovenj Gradec

Slinavka ali parkljavka se je pojavila pri živini nekega tukajšnjega mesarja. Bolezen se je prenesla z živino, ki je bila kupljena v drugih krajih. Oblasti so ukrenile vse, da se bolezen ne razširi, in upamo, da bo ostalo samo pri tem primeru, ki se je do sedaj pojavil.

Blagoslovitev novih orgel v tukajšnji župni cerkvi bo v nedeljo dopoldne. Ob 8 blagoslovitev po prevz. knezoškofu dr. Tomažiču, nato pridiga in slovesna sv. maša. Ob 13 cerkveni koncert, pri katerem sodelujeta stolni dekan ljubljanski g. dr. Kimovec in prof. Tome. Nove orgle stanejo 155 tisoč dinarjev.

Gledališče

Petek, 7. oktobra: Zaprto.